

DUTCH BIRDING

VOLUME 16 • NO 5 • 1994

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over Palearctische vogels

Hoofdredacteur Arnoud van den Berg (023-378024)

Adjunct hoofdredacteur Enno Ebels (030-961335)

Uitvoerend redacteur André van Loon (020-6997585)

Fotografisch redacteur René Pop (010-4508879)

Redactieraad Marc Angeloo, Ferdy Hieselaar, Graham Holloway, Peter Meininger en Frank Rozendaal

Redactie-adviesraad Christine Barthel (Duitsland), Peter Barthel (Duitsland), Gerald Driessens (België), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Killian Mullaney (Ierland), Hans Schekkerman (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël) en Peter Symens (Saudiarabië)

Redactiemedewerkers Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Hans Gebuis, Hans van der Meulen, Peter de Rouw en Jaap Schelvis

Productie en lay-out André van Loon en René van Rossum

Advertenties Peter Meijer (03480-31905, fax 03480-20394)

Abonnementen 1994: NLG 52.50 (Nederland), BEF 1150.00 (België), NLG 60.00 (overige landen binnen Europa) en NLG 70.00 (landen buiten Europa, luchtpost). Girorekening (Nederland) 01 50 697; girorekening (België) 000 1592468 19; bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Bilthoven). Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke vogelnamen volgen: de *Lijst van Nederlandse vogelsoorten 1994* door A B van den Berg (1994, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* door British Birds (1993, Blunham); de door C S Roselaar samengestelde lijst in de *Geïllustreerde encyclopedie van de vogels* door C M Perrins (1991, Weert); en *Distribution and taxonomy of birds of the world* door C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripten behoren te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden. De tekst dient bij voorkeur tevens op diskette te worden ingeleverd (in Macintosh of in MS-DOS format). Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij de redactie.

Een lijst met tarieven voor de betaling van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

Bestuur Gijsbert van der Bent (voorzitter, 01718-13606), Chris Quispel (secretaris, 071-124825), Arnold Veen (penningmeester), Arnoud van den Berg, Roy de Haas en Peter Meijer

Bestuursmedewerkers Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Ger Meesters, Anja Nusse, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot en Kees Tiemstra

Dutch Birding Travel Reports Service (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, telefoon 050-145925, fax 050-144717

Telefoonlijnen Nederland: 06-320 321 28 (vogellijn 50 cpm); 078-180935 (inspreeklijn);
België: 03-4880194 (vogel- en inspreeklijn)

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

Leden Edward van IJendoorn (voorzitter, 023-391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, 030-532801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhaus en Wim Wiegant (archivaris)

De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie

© 1994 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Nederland

DUTCH BIRDING SERVICE KIJK EN VERGELIJK ! DUTCH BIRDING in samenwerking met SIGHTS OF NATURE

BAUSCH & LOMB ELITE LEVENSLANGE GARANTIE

NLG

10 x 42 (rubber) lederen etui	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 42 (rubber) lederen etui	BEL VOOR PRIJSOPGAVE

LEICA 30 JAAR GARANTIE

10 x 42 BGA (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
-------------------------------------	----------------------

ZEISS WEST 30 JAAR GARANTIE

10 x 40 BGAT (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
7 x 42 BGAT (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 56 BGAT (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
15 x 60 BGAT (rubber) compleet	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 25 B + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 20 B	BEL VOOR PRIJSOPGAVE

OPTOLYTH 30 JAAR GARANTIE

Alpin 10 x 40 (rubber) + speciale etui	845
Alpin 10 x 50 (rubber) + etui	950
Alpin 12 x 50 (rubber) + etui	970
Alpin 8 x 40 (rubber) + speciale tas	745
Touring 10 x 40 BGA (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Touring 7 x 42 BGA (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Royal 9 x 63 (rubber)	1495
Telescoop TBS 80 (groen rubber) body	1626
20 x WA lens	425
30 x WA lens	485
22 x 60 zoom	577
Telescoop TBS 80 (groen rubber) fluorite	BEL VOOR PRIJSOPGAVE

OPTICRON 5 JAAR GARANTIE (JAPANS)

10 x 40 ZWCF (rubber) WA	355
10 x 50 ZWCF (rubber) WA	365
8 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 50 ZCF Dioptron WA	625
Telescoop (45°, 60 mm) + 20-60 x zoomlens	1045

JAPANESE / RUSSISCHE VERREKIJKERS

8 x 30 Tenta USSR + etui	110
20 x 70 ZCF + etui	625
7-15 x 35 ZCF + kompas	335
8 x 21 mini (rubber) + kompas	315

STATIEVEN

Slik SL 67	495
505 QF (3800 gram)	538
Slik SEC 16 (met pistoolgreep, 2800 gram)	415
Autoraamstafief	135

Prijzen miv. BTW en porto

Wijzigingen voorbehouden

INFORMATIE: ROY DE HAAS ☎ 036 - 5362819

Bovenstaande artikelen kunnen besteld worden door het vereiste bedrag over te maken op giro 4148343 tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland, ovv het/de gewenste artikel(en).
De bestelling wordt binnen drie weken goed verpakt per post thuisbezorgd.

Swift

"AUDUBON SOCIETY" de int. Ornithologen vereniging heeft Swift toestemming gegeven de naam "Audubon" te gebruiken, mits deze kijkers voldoen aan de specificaties voor een ideale natuurkijker. Verkrijgbaar in respectievelijk 8,5 x 44 BWCF, 7 x 35 DCF (waterproof) en 10 x 50 BWCF. Vraag naar onze gratis catalogus.

technolyt

Industrieweg 35 1521NE Wormerveer
Tel. 075-282204/285767 Fax 075-213663

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-6 23 61 86 - Holland

- The birds of South America,
Volume 2: Suboscine passerines
Robert S Ridgely & Guy Tudor **f 183.60**
- The birds of the Western Palearctic
Volume 9: Buntings and New World Warblers
Stanley Cramp & Christopher M Perrins
(editors) **f 260.10**

Speciale aanbieding BWP-delen 1-9!

Indien u de volledige 9-delige set bestelt, betaalt u tot 31 maart 1995 c. **f 1969**, na deze datum zal de prijs c. **f 2287** gaan bedragen.

- Handbook of the birds of the world
Volume 2: New World Vultures to Guineafowl (december 1994) *Josep del Hoyo, Andrew Elliott & Jordi Sargatal* (editors)
De prijs zal, koerswijzigingen voorbehouden, c. **f 295.00** zijn. Als u echter voor 1 december 1994 op dit boek intekent, betaalt u slechts c. **f 238.00**.
Tot deze datum kunt u zich ook **volume 1 en 2** als set aanschaffen voor de prijs van **f 472.70**

Vraag nu ons Natuurboeken Nieuwsbulletin aan!

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE

- When you are planning a birding trip or holiday abroad, ask for recent reports by fellow birders
- More than 1000, worldwide, reports available, in English and Dutch
- Quality, birding- and general nature-, travel reports urgently required
- **! Send us your travel reports for new catalogue before September 30, 1994 !**

For a free, p & p only, catalogue and other information please contact:

DBTRS New address!

Ib Huysman
Postbus 737
9700 AS Groningen
The Netherlands

Telephone

050 - 145 925 (+31 - 50 145 925 from abroad)

Fax

050 - 144 717 (+31 - 50 144 717 from abroad)

BIRDS & BIRDERS, WE CARE FOR BOTH!

Costa Rica

For the ultimate in birding

RANCHO NATURALISTA

Premontane Rainforest, 3000' elev

or **TARCOL LODGE**

Pacific coast river mouth, near Carara
All inclusive, from \$436/person/week
D. 1425, Box 025216, Miami, FL 33102
Tel/Fax (506) 267-7138, COSTA RICA.

Separation of Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear

Brian J Small

The taxonomic status of Cyprus Pied Wheatear *Oenanthe cypriaca* remains unclear. In the past it has usually been regarded as a subspecies of Pied Wheatear *O. pleschanka* but more recently it has often been given specific status. Christensen (1972) and Sluys & van den Berg (1982), who examined plumages, behaviour, food, moult and biometry, differentiate it from Pied Wheatear and the latter authors argue for specific status on the basis of these criteria, a view followed by Svensson (1992). Cramp (1988) and Keith et al (1992), however, treat it as a subspecies, with the latter stating that the differences in biometrics, plumage and song between Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear are no greater than those sometimes shown by races of other species. In this article both taxa are treated as separate species.

Cyprus Pied Wheatear remains relatively poorly described and illustrated. A recent visit to Cyprus and subsequent study of skins at the Natural History Museum at Tring, England, enabled me to make detailed notes on the plumage which form the basis of this paper.

Distribution and migration

The breeding range of Cyprus Pied Wheatear is restricted to Cyprus and is clearly distinct from that of Pied Wheatear, which breeds eastwards from Rumania (the nearest regular breeding

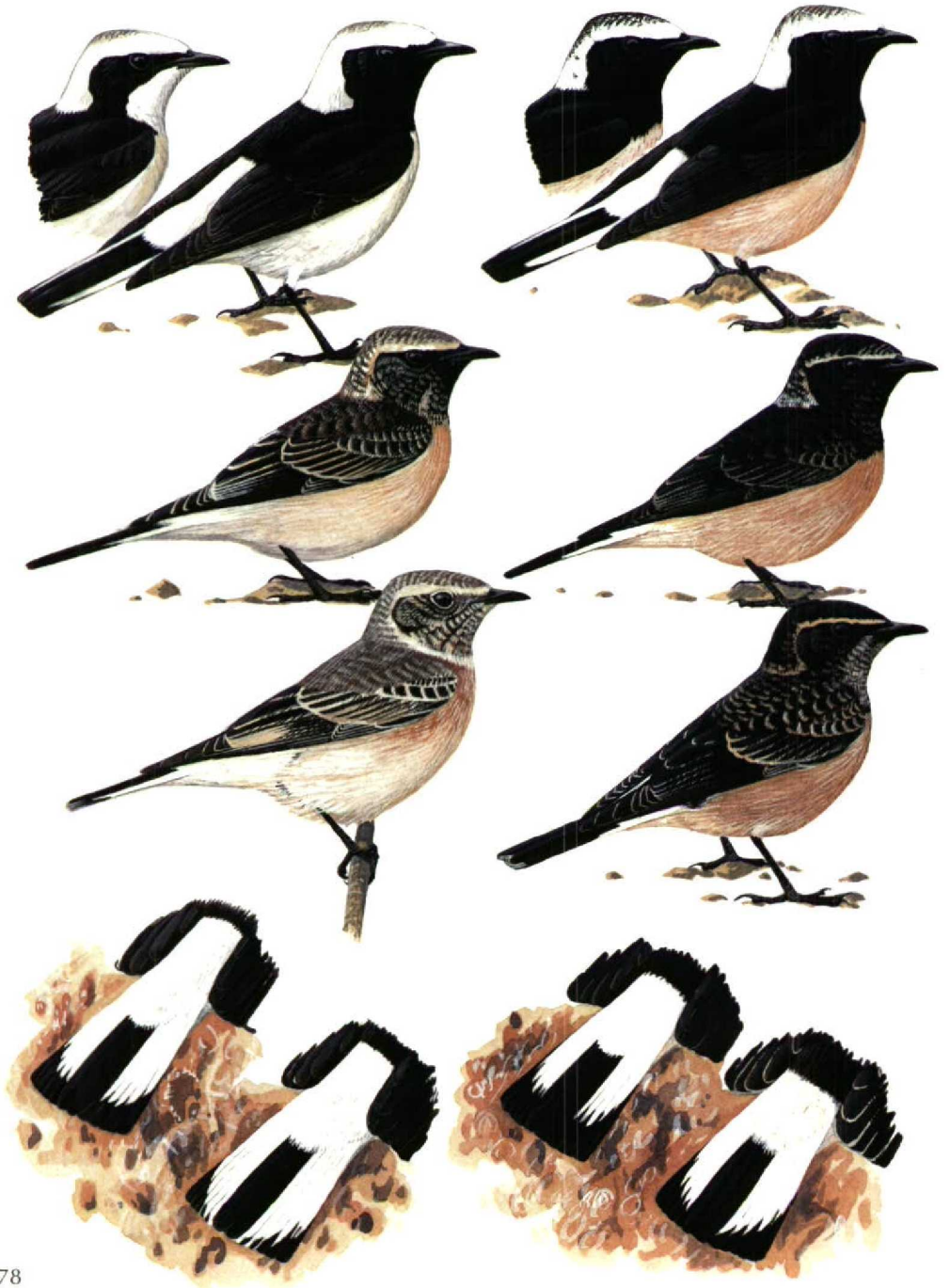
place to Cyprus) across Central Asia to China. Breeding of Pied has occasionally been noted in Turkey (1964 and 1966), (former) Yugoslavia (1966) and Greece (from 1989; Cramp 1988, Lewington et al 1991).

Cyprus Pied has never been recorded west or far north of Cyprus and is a highly unlikely vagrant to Europe, whereas Pied is a regular vagrant to north-western Europe, recorded (almost) annually, especially in late autumn. Up to 1993, Pied had been recorded in north-western Europe in Finland (6+), Great Britain and Ireland (28), Germany (6), Netherlands (4), Norway (2) and Sweden (6+), as well as in central and southern Europe: Austria (1), Hungary (8), Italy (7) and Malta (2) (Lewington et al 1991, Rogers & Rarities Committee 1993, Wiegant et al 1994). A greater understanding of plumages and identification of Cyprus Pied may lead to future accidental records in the Mediterranean region or even beyond. If White-crowned Black Wheatear *O. leucopyga* can turn up in western Europe (England and Germany; Lewington et al 1991), why not Cyprus Pied?

Cyprus Pied leaves the breeding grounds from August onwards, moving south through Egypt, Syria and, in small numbers, through Israel to winter in southern Sudan and Ethiopia (Vaurie 1959), although its precise winter distribution is poorly known. In its winter quarters, it frequents

Separation of Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear

FIGURE 1 Plumages of Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka* (left) and Cyprustapuit *Oenanthe cyriaca* (right) (Brian J Small). Upper: adult-summer males (inset head on left showing adult-summer male of pale-throated form of Pied *O p* 'vittata', inset head on right showing variability of dark crown of Cyprus Pied). Middle: adult-winter males. Lower: first-winter males. Below: tails and rumps showing differences in size of white rump and showing examples of variability of black and white in tail pattern

Separation of Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear

FIGURE 2 Plumages of Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka* (left) and Cyprus Pied Wheatear / Cyprustapuit *Oenanthe cyprica* (right) (Brian J Small). Upper: adult summer females (inset heads showing variability in extent of brown-grey on head: main birds March-April, upper heads April, lower head May). Middle: adult-winter females. Lower: first-winter females

open, stony areas. Pied has a different migration route, due to its more easterly breeding range, through Iraq, Iran, Afghanistan, northern Pakistan and through the Gulf states, Bahrain, Oman and Saudi Arabia to winter in Sudan and Ethiopia (alongside Cyprus Pied) and Kenya. In Israel, Pied is a very rare passage migrant. In spring, Cyprus Pied appear in Cyprus from mid-March onwards with males preceding females on avera-

ge by 5-10 days. At least in March, some apparently regularly overshoot Cyprus to coastal localities in southern Turkey (cf Martins 1989; plate 137). The peak arrival period in Cyprus is in April; 57% of limed birds were captured between 10 March and 20 April, with the first male on 10 March and the first female on 18 March (Cramp 1988). There is some evidence of fidelity to previous breeding sites (Flint & Stewart

1983). According to Cramp (1988) overwintering on Cyprus has been recorded only once.

Field comparison of the two species is possible on passage or on the wintering grounds. There are no accepted records (yet) of Pied on Cyprus. A female offering prolonged observation at Kou- rion in April 1992 and eventually identified as this species (pers obs) will establish the first record, if accepted.

Breeding Cyprus Pied are very common in vil- lages but also utilise rock- and cliff-faces and banks. In 1992, observations at the village of Anoyira in the Troodos foothills at an altitude of 600 m and containing c 75 houses, revealed more than 20 males on territory by late April. In fields surrounding the village few singing males were found; most birds seen there appeared to be migrating non-breeding birds or feeding local breeders.

Song

The very distinct cicada- or grasshopper-like buzzing song of Cyprus Pied Wheatear was commonly delivered from an exposed perch, usually from telegraph poles or wires and tall buildings, such as water towers and churches. No song- flight was noted. The short song, transcribed as a rasping *zzt...zzt...* or *bizz...bizz...bizz...* (Jonsson 1992), lasted for five to 15 seconds but was most prolonged in the hour just before dawn, when it could last up to 40 seconds.

The song of Pied Wheatear is very different, being a musical, rolling, rather lark *Alauda*-like whistling, lacking any harsh notes, although it may rarely begin with *bizz...bizz*. Like the songs of many *Oenanthe* species it may include mimi- cry (Cramp 1988).

Ageing and identification

General impression

When observing Cyprus Pied in the field, there is no doubt that it is closely related to Pied. In some plumages at certain times of the year, both species may be virtually indistinguishable. How- ever, the treatment of some plumages by Cle- ments (1988) is confusing and does not match my personal observations. The suggestion that adult-winter Cyprus Pied is inseparable from Pied is questionable. Detailed study of skins col- lected in October at Famagusta, Cyprus, and Abu Zahal, Egypt, shows clear identification features, such as coloration of upperparts and size of rump patch in relation to tail length, which should allow Cyprus Pied to be identified in this plumage as well.

Moult

Knowledge of the timing of moult is an important aid for identification. In both Cyprus Pied and Pied, a partial post-juvenile moult takes place on the breeding grounds and results in first-winter plumage. A partial and variable spring moult takes place on the wintering grounds, although abrasion of feather tips obscuring and gradually revealing summer-plumage continues throughout the spring in the breeding areas. Finally, a com- plete post-breeding moult occurs in the autumn on the breeding grounds.

The post-juvenile moult, from late June to August, involves head and body feathers, some lesser and median coverts, some or all tertials and (in Pied) occasionally inner greater coverts. In Cyprus Pied, many or all greater coverts may be renewed. Worn retained coverts and remiges can be used to age first-winter birds; adult-winter birds, having gone through a complete moult, have fresh wing feathers. First-winter plumage in Cyprus Pied is very similar for both sexes and also very similar to adult-winter. In first-winter Cyprus Pied, the extent of white or buff on the rump and uppertail-coverts is restricted; females may show only a square buffish patch. Pied can usually be sexed by studying, in particular, the chin and throat (however, some males may be very similar to females) and, in the hand, the black bases of the mantle feathers and scapulars in the male. In most cases, first-winter plumage is distinct from adult-winter plumage.

The pre-breeding moult from December to February involves the lores, ear-coverts, chin and, in Cyprus Pied but not in all Pied, the throat, sides of neck and breast. The first pre- breeding moult may involve fewer feathers in female Cyprus Pied and may, occasionally, even be absent in female Pied. Summer plumage is further attained by the abrasion of feather tips on body and wings in spring, which reveals, for example, the black mantle of male and female Cyprus Pied and male Pied. In general, first-sum- mer plumage is duller than adult-summer, most noticeably on the flight feathers, which are still retained from juvenile plumage. Males Pied in first-summer plumage often still have the black of the upperparts and throat obscured by brownish feather tips.

The adult post-breeding moult begins in July and lasts until September. October migrants proved to be in either first-winter or adult-winter plumage. Adult-winter plumage shows broad pale fringes on the head (forehead, crown, chin and throat), upperparts and wing feathers, like in

Separation of Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear

136 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, male, Cape Kaliakra, Bulgaria, 15 May 1994 (Leo J R Boon) **137** Cyprus Pied Wheatear / Cyprustapuit *Oenanthe cypriaca*, male, Akyatan Gölü, Adana, Turkey, 25 March 1987 (Arnoud B van den Berg) **138** Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, first-summer male, Eilat, Israel, 1 April 1993 (Leo J R Boon) **139** Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, first-summer male, Eilat, Israel, 1 April 1993 (Leo J R Boon) **140** Cyprus Pied Wheatear / Cyprustapuit *Oenanthe cypriaca*, first winter, Abu Simbel, Egypt, 31 January 1993 (Leo J R Boon) **141** Cyprus Pied Wheatear / Cyprustapuit *Oenanthe cypriaca*, first-winter male, Eilat, Israel, 6 October 1992 (Leo J R Boon)

first-winter plumage. In Cyprus Pied, the fringing is, when fresh, broadest on first-winter, most prominently on lower scapulars and median coverts (eg. 3 mm on first-winter female compared to 2 mm on adult-winter female).

In Cyprus Pied the differences between winter and summer plumage are less well-marked than in Pied, and sexing in (late) autumn and winter is difficult. Immature females are usually brownest and adult males usually blackest, but there is overlap.

Structure and behaviour

Biometrically, Cyprus Pied is smaller than Pied (it is the smallest Western Palearctic wheatear), most importantly in the shorter wing, where there is no overlap in either male or female, but also in tail length. Although it is often difficult to judge size differences in the field without direct comparison, I found Cyprus Pied very chat *Saxicola*- or redstart *Phoenicurus*-like, with the sometimes rather upright posture and short tail enhancing the chat-like appearance. The species habitually perches on posts, branches and wires. In flight, the wings are noticeably short and square. Further subtle structural differences include the shorter primary projection in Cyprus Pied (with p1 being distinctly longer than the primary coverts; primaries numbered ascendantly) compared to the longer primary projection and shorter p1 of Pied. The wing formulae are summarized in table 1. Other measurements show a

TABLE 1 Distances (mm) between tip of longest primary and other primary tips in Cyprus Pied Wheatear *Oenanthe cyprica* and Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*. P4 longest in Cyprus Pied, p3 in Pied (primaries numbered ascendantly). Measurements of Cramp (1988) and taken from skins at Natural History Museum, Tring, England

primary	distance	
	Cyprus Pied Wheatear	Pied Wheatear
p10	16-21	22-26
p9	14-19	20-24
p8	12-17	17-21
p7	10-15	14-17
p6	6-9	8-11
p5	0.5-2	1-4
p4	-	0-0.5
p3	0-1	-
p2	4-10	4-7
p1	42-51	47-59

TABLE 2 Measurements (mm) of Cyprus Pied Wheatear *Oenanthe cyprica* and Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*. Bill measured to skull. Measurements of Cramp (1988) and taken from skins at Natural History Museum, Tring, England

		Cyprus Pied Wheatear	Pied Wheatear
wing	male	86 (83-88)	91.9 (92-99)
	female	81.2 (82-86)	91.6 (90-95)
tail	male	56.3 (54-58)	59.4 (56-64)
	female	56 (54-58)	58.8 (54-62)
bill	male	16.3 (15.5-16.9)	16.8 (15.8-18.1)
	female	16 (15.1-17.1)	16.9 (15.9-17.9)
tarsus	male	22.6	23.3
	female	22.5	23.2

great area of overlap but the bill and tarsus average marginally shorter in Cyprus Pied. In Pied, wing length increases from west to east (cf Cramp 1988).

Plumage descriptions

Cyprus Pied Wheatear: adult-summer male

Very similar to Pied. Forehead, crown, nape, hindneck and upper mantle-edge white, variably flecked black or brown-black (possibly depending on wear and age). Lores, ear-coverts, sides of neck, mantle, back, scapulars and wing black, extending above eye and onto lower back equal to tip of first tertial. Rump and undertail-coverts white, tinged buff in early spring. Rump-patch measuring 20-25 mm and being c 2/3 in length of black on central rectrices (t6). Outer rectrices (t1-2) showing less white on average than in Pied, with black on outer feathers extending up to 2/3 along outer edge. Very rarely showing 'broken tail-band' with white reaching feather tips of t3 and t4, more regularly seen in Pied (black on t4 usually 12-26 mm in Cyprus Pied, 7-15 mm in Pied, Svensson 1992). Chin, throat and upper breast black, more extensive than in Pied, sides of breast may be marked with black, but this often hidden by wing. Rest of underparts warm cinnamon-buff, richest in colour on breast and lower flanks, paling through wear into summer.

First-summer male similar to adult summer female, generally browner and more extensive black on crown, noticeably darker than in Pied.

Pied Wheatear: adult-summer male

Very difficult to differentiate from Cyprus Pied. Less extensively black on upper breast. Usually whiter crown and underparts, tinged yellowish-buff on breast in early spring. More white on rump, uppertail-coverts and lower back, measuring 35-40 mm, equal to or slightly less than length of central black rectrix. Rare form of Pied, *Op vittata*, markedly different in having white chin and throat. First-summer male usually

FIGURE 3 Closed and open wings of adult summer males Cyprus Pied Wheatear / *Cyprustapuit Oenanthe cyprica* (upper) and Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka* (lower) (Brian J Small). Note differences in primary extension and wing shape

retaining some brown fringes on mantle feathers of first-winter plumage into summer, and sometimes darker on crown.

Cyprus Pied Wheatear: adult-winter male

Forehead, crown and hindneck black with buff-white supercilium and flecking on hindneck and upper part of mantle, sometimes extending across nape but often on lower hindneck. Lores, ear-coverts, sides of neck, mantle and scapulars black, indistinctly fringed brown-grey, strongest on scapulars. Rump and uppertail-coverts buff-white. Chin, throat and upperbreast variably tipped pale buff with rest of underparts warm cinnamon. Wing-coverts fringed buff. Tertiaries and secondaries edged white.

Pied Wheatear: adult-winter male

Crown brown or buff-grey with whitish feather tips. Mantle, scapulars and upper back black, broadly fringed olive-brown, sometimes obscuring black entirely. Chin and throat black, broadly fringed pale cream, more than in Cyprus Pied. Underparts pale warm buff on upper breast, fading onto flank and belly. Vent pale cream. Wing feathers showing broader and paler fring-

es than in Cyprus Pied, notably on greater coverts, tertiaries and secondaries. Primaries tipped white.

Cyprus Pied Wheatear: first-winter male

Differing from adult-winter in having greyer forecrown, more buff-coloured supercilium and flecking on hindneck. More contrasting fringes on upperparts, chin and throat. More restricted buff-white rump-patch (c 1/2 length of black on central rectrices), upper edge falling equal to tip of second tertial. Dingier, browner cinnamon-buff on underparts. Very difficult to distinguish from female at this age but usually subtly darker on areas of black. Pied in this plumage very different, appearing like pale version of adult-winter.

Pied Wheatear: first-winter male

Variable. Sometimes very much like female, but normally showing some male characters. Crown, mantle and scapular feathers with pale grey-brown centres and buff tips. Wing feathers fringed and tipped buff on coverts or warm buff on tertiaries. Notably primary coverts edged distinctly buff-white (indistinct or absent on adults) and pale primary tips more worn than in adult. Some inner wing-coverts sometimes new and

Separation of Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear

142 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, first-summer male, Eilat, Israel, 31 March 1993
(Leo J R Boon)

143 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, first-summer male, Eilat, Israel, 1 April 1993.
Same bird as in plate 139 (Leo J R Boon)

differing in being more contrastingly centred black and edged buff-white. Differing from sometimes very similar female in equivalent plumage by black basis to feathers of chin and throat and to scapulars.

Cyprus Pied Wheatear: female

Very similar to corresponding male plumages and hence distinctly different from female Pied. Adult female in early spring with black areas slightly browner or greyer, with some pale fringing on lower throat and more black on crown. Pale supercilia may meet on nape and crown may be bloomed. Throat always blackish. Becoming very much like male through wear towards end of summer and then often indistinguishable from male. Female Pied, in contrast, differing markedly from male.

Pied Wheatear: female

Variable. In spring and summer grey-brown above, darkest on mantle and scapulars, with cream or buff-white supercilium, flaring behind eye. On some, ear-coverts, chin and throat black, tipped cream near bill and on lores, often with chestnut on ear-coverts. Others uniform grey-buff on chin and throat with even more chestnut on ear-coverts. Underparts also variable, from almost white to rufous-brown on breast, fading through buff to pale cream on belly and rear flank. In winter, feathers on upperparts fringed pale buff. Chin and throat pale cream with few dark feathers. Wing-coverts edged and tipped pale buff or cream. Tertiaries and secondaries fringed whitish. First-winter female variable and difficult to separate from adult. Sometimes appearing frostier on upperparts and more buff on underparts, creating overall uniform appearance.

Conclusion

Distinguishing Cyprus Pied from Pied Wheatear should be based upon its generally darker appearance, buff-tinged underparts, dark sooty-brown or brown-grey crown and nape and smaller white or buff rump-patch. There is overlap in plumage details at some ages and therefore structural characters such as smaller size, shorter primary projection (and, in the hand, length of p10), bill and tail length may aid field identification (although, with the shorter wings, the tail may not look shorter). Cyprus Pied may show a broader black terminal tail-band but there is variation and overlap with Pied. In female (and some male) plumages Pied more closely resembles Black-eared Wheatear *O. hispanica* (notably the eastern subspecies *O. h. melanoleuca*) than Cyprus Pied.

Acknowledgements

I am grateful to the Natural History Museum,

Tring, England, for allowing me access to their skin collection and to Ken Arber for his support, encouragement and discussion during the writing of this paper.

Samenvatting

ONDSCHIED TUSSEN BONTE TAPUIT EN CYPRUSTAPUIT In dit artikel worden de verschillen in verenkleed en structuur behandeld tussen Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka* en Cyprustapuit *O. cyprica* (in navolging van verschillende auteurs hier als aparte soorten beschouwd). Cyprustapuit onderscheidt zich van Bonte Tapuit door de algehele donkerdere indruk, warmer en donkerder gekleurde onderdelen, donkere bruine of bruinigrijze kruin en nek en kleinere witte of vuilwitte stuitvlek. In sommige kleden is er overlap in kleedkenmerken en daarom kunnen structurele kenmerken van groot belang zijn voor de determinatie, zoals de, vergeleken met Bonte, iets geringere grootte en kortere handenprojectie (en, in de hand, kortere buitenste handpen), snavel en staart. Door de kortere vleugels valt de kortere staart echter niet altijd op. Cyprustapuit kan een bredere zwarte eindband aan de staart hebben dan Bonte Tapuit, maar er is veel variatie en daardoor overlap met Bonte Tapuit.

Vrouwtjes en sommige mannetjes Bonte Tapuit zijn vaak moeilijker te onderscheiden van Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica* (vooral van de oostelijke ondersoort *O. h. melanoleuca*) dan van Cyprustapuit.

References

- Christensen, S 1974. Notes on the plumage of the female Cyprus Pied Wheatear. *Ornis Scand* 5: 47-52.
- Clement, P 1987. Field identification of West Palearctic wheatears. *Br Birds* 80: 137-157, 187-238.
- Cramp, S 1988. *The birds of the Western Palearctic* 5. Oxford.
- Flint, P & Stewart, P 1992. *The birds of Cyprus*. BOU check-list 6. Second edition. Tring.
- Hollom, P A D, Porter, R F, Christensen, S & Willis, I 1988. *Birds of the Middle East and North Africa*. Calton.
- Jonsson, L 1992. *Birds of Europe*. London.
- Keith, S, Urban, E K & Fry, C H 1992. *The birds of Africa* 4. London.
- Martins, R P 1989. Turkish bird report 1982-6. *Sandgrouse* 11: 1-41.
- Sluys, R & van den Berg, M 1982. On the specific status of the Cyprus Pied Wheatear '*Oenanthe cyprica*'. *Ornis Scand* 13: 123-128.
- Svensson, L 1992. *Identification guide to European passerines*. Fourth edition. Stockholm.
- Vaurie, C 1959. *The birds of the Palearctic Fauna, Passeriformes*. London.
- Wiegant, W, Steinhaus, G H & CDNA 1994. Rare birds in the Netherlands in 1992. *Dutch Birding* 16: 133-147.

Identification of Pied Wheatear and Eastern Black-eared Wheatear

Magnus Ullman

It is notoriously difficult to distinguish Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka* and Eastern Black-eared Wheatear *O. hispanica melanoleuca*. This problem also occurs in north-western Europe, where both taxa have been recorded as vagrant. In this paper, the differences between the two are summed up.

Males

Autumn

Adult Eastern Black-eared Wheatear

Autumn adult male Eastern Black-eared Wheatears are reasonably easy to identify, since the plumage is roughly the same as in spring and gives a rather neat impression. The most obvious difference from spring is formed by pale fringes to primaries and secondaries, greater and median coverts and rectrices. The lesser coverts are all black or have very narrow pale fringes, while the lesser coverts of autumn male Pied Wheatear are broadly pale-fringed in fresh plumage. Even though there may be some pale fringes on the black of the throat and some tawny fringes on the black scapulars, the bird looks almost as 'clean' as in spring; the lower border of the black throat-patch is well-defined (plates 144 and 145). The crown and the mantle are not as white as in typical spring plumage, but brown-grey or sandy-buff, sometimes recalling Western Black-eared (plate 145).

Adult Pied Wheatear

Typical autumn adult male Pied Wheatears have lores, ear-coverts and throat jet black with pale fringes on the lower part of the throat and ear-coverts. The black of the throat reaches further down than in Black-eared Wheatear; if it reaches the scapulars this will exclude Black-eared (plate 146). The white of the crown and nape is extensively covered with sooty-grey. The feathers of the mantle and scapulars are centrally black with pale fringes. If the plumage is worn and the black

of the mantle is visible, this will exclude Black-eared.

First-autumn birds

First-autumn male Pied and Eastern Black-eared Wheatear may be very difficult to separate. They generally give a rather 'untidy' impression with extensive pale fringing on the black throat, irregularly patterned crown, nape, mantle and scapulars. The black of the throat reaches further down on the upperbreast on Pied than on Black-eared. On many Pied, however, pale fringes will cover most of the lower part of the black throat-patch, so that they resemble Black-eared. Thus, a 'Black-eared-type' throat in autumn could imply any species, whereas a bird with an extensive black throat-patch is a Pied. On Pied males that show a small throat-patch, because the lower part is covered with pale fringes, the lower border of the patch is usually diffuse (plate 147). On Black-eared males, the lower border is usually well-defined with no tendency of showing more pale fringes here than further up on the throat (plate 148). The significance of this character has to be investigated further.

In autumn, most young Eastern Black-eared have pale fringes to the basically black scapulars. Thus, there is no difference in the pattern of the mantle and the scapulars as in spring. On the other hand, some Pied have less pale fringes on the scapulars than on the mantle, giving a '*melanoleuca*-impression'. This means that the presence or absence of contrast between the scapulars and the mantle is of no use when identifying a first-autumn bird in fresh plumage.

The mantle of Pied and Black-eared is sandy-grey or greyish-brown, on average slightly warmer in Black-eared. It may be neatly fringed or irregularly blotched, depending on wear. This general impression is typical for both species. With wear, the mantle of Pied will turn blackish, the mantle of Black-eared buffish or even whitish. To be able to use the colour of the mantle for identification, it is absolutely necessary to see the

base of the feathers. Unless the feathers are worn this is only possible in the hand or if the feathers are out of position, blown by the wind for instance. These remarks apply to adult and first-autumn birds alike.

Some notes on ageing

Typical adult male Pied Wheatears have been described above. Some adult Pied, however, closely resemble first-autumn birds in many vital respects: heavily fringed throat-patch, which may not reach scapulars, and heavily fringed mantle and scapulars with no black showing (plate 149). These birds may be as difficult to separate from first-autumn Black-eared Wheatear as are young Pied. They may actually be even more confusing since they more often show black scapulars contrasting to pale mantle. In fresh plumage, the mantle may be paler sandy-buff, even recalling adult Black-eared (plate 150).

These 'first-autumn-type' Pied may be difficult to age. On adult Pied, the lores and the chin are black, even if the ear-coverts and lower part of the throat are pale-fringed (plate 149). On first-autumn Pied, the lores and the chin usually have pale fringes (plate 151), although variation occurs (plate 147). The pale fringes of the lesser coverts are generally more obvious on first-year birds than adults (plates 147 and 149). Usually the most reliable way to tell the age of a 'first-autumn-type' male is by the colour of the primaries: through wear and poorer quality of the feathers, the primaries in most first-year birds have bleached to dark brown or blackish-brown as early as mid-autumn while they usually stay black in adults through much of the spring. This is occasionally impossible to determine in the field but is often a reliable character. If a 'first-autumn-type' male is shown to be adult by black primaries, it can not be a Black-eared (which looks rather different in adult plumage), but must be a Pied (plate 150).

Useful characters in autumn males

- 'Neat, clean and pale impression' with sharply defined, wholly black throat-patch → adult Black-eared
- Extensively blackish mantle → adult Pied
- Black throat covering upperbreast → Pied
- 'First-autumn-type' male with jet black remiges → adult Pied
- All black lesser wing-coverts (in fresh bird with pale fringes to median and greater wing-coverts) → adult Black-eared

Useless characters in 'first-autumn-type' males

- Black of throat not reaching scapulars
- Scapulars darker than mantle
- Scapulars concolourous with mantle
- Mantle not giving blackish impression
- Mantle not giving whitish impression

Adults should always be separable, given good views. First-autumn birds with small black throat-patches, where it is not apparent whether the black reaches the scapulars, and where the bases of the mantle feathers are impossible to see, should be left unidentified.

First-autumn males Pied are sometimes so extensively pale-fringed on the throat, that they will be mistaken for females in the field (unless the basic colour of the mantle can be seen).

Spring

Adult Eastern Black-eared Wheatear

Spring adult male Eastern Black-eared Wheatears are distinct, but do not always have the 'ideal' bird's white or pale buffish colours on the crown and the mantle, since some dusky sandy grey may be retained. Presence of indistinct pale fringes on the throat-patch or the scapulars does not necessarily mean that the bird is a first-year. Black primaries will tell an adult male from a young one, which has brownish primaries.

Adult Pied Wheatear

Spring adult male Pied Wheatears are quite easily separated from Black-eared by the extensive black throat-patch and black mantle. Grey on the crown and the nape and pale fringes on the throat and even on the mantle, scapulars and wings may be retained well into the spring. The birds are best aged by the colour of the remiges.

First-spring birds

Black-eared Wheatears resemble adults. Important characters for separation from Pied Wheatear are the colour of the mantle and the extent of the throat-patch. The mantle is pale: whitish, sandy buff or greyish brown with or without a warm tinge. The black throat-patch is separated from the black of the scapulars by the pale side of the neck. Beware of hunched birds where the throat seemingly reaches the carpal joint and the scapulars! Some pale fringes are usually retained on the black of the throat and scapulars during all of the spring and the crown and the mantle usually are more dusky than in adult birds.

Pied Wheatears resemble adult birds as well. The throat-patch is extensive, reaching the sca-

pulars, although regularly with some pale fringing, and the mantle is blackish enough to differ from Black-eared, even though pale fringes still give it a slight brownish tinge.

During spring the extent of the black throat-patch will in principal separate Black-eared from Pied, given good views. Rarely, however, first-spring Pied as late as March still has pale fringes covering the lower part of the black throat, which might suggest Black-eared. The effect, though, will not be that of a well-defined throat-patch and a clean, pale side of the neck, as in Black-eared.

Main characters in spring males

- Pale mantle → Black-eared
- Black or brownish black mantle → Pied
- Pale division between throat-patch and scapulars → Black-eared
- Black of throat-patch reaching scapulars → Pied

'Vittata'

Only dark-throated birds have been discussed so far, since they are the main source of confusion. Black-eared Wheatears occur in a white- and a black-throated form in roughly the same numbers. Pied Wheatears, on the other hand, are nearly always black-throated. There is, however, a rare white-throated form in Pied, called 'vittata'. How rare this form actually is has never been clarified, but according to my experience in the field as well as in museums it may not be as rare as has been suggested. Maybe there is one 'vittata' in every 50 Pied males, maybe even more. This obviously differs in different geographical areas.

In 'vittata', the throat is whitish or creamy-tinged, in sharp contrast to blackish lores and ear-coverts. There are no dark fringes or dusky tones on the throat of 'vittata' in the autumn; the black of the lores and the ear-coverts is pale-fringed in first-autumn birds, the impression still being rather distinctive (in both these respects resembling white-throated Black-eared). Possibly, it is uncommon for a 'vittata' male in autumn to have pale fringes covering the dark connection between the ear-coverts and the scapulars. Out of four 'vittata' that were checked in this respect all had an obvious blackish connection (two in October, one in December and one in January).

It has been suggested that 'vittata' wheatears are merely hybrids between Pied and Eastern Black-eared. This being the case or not, of course, such hybrids could occur, which should be borne in mind.

An autumn 'vittata' might possibly be mistaken for a female, but the black of the lores and ear-coverts differs.

Females

Autumn

It is not possible to tell the age of females in the field once they have completed their moult (after breeding).

Upperparts

The crown, nape, mantle and scapulars of typical female Black-eared Wheatears are rather dark brown, usually with a slight russet tinge. Occasionally the feathers are neatly fringed, especially

144 Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, adult male, Van, Turkey, September 1989 (Göran Ekström). Note distinct, 'clean' plumage, including wholly black throat-patch, resembling spring bird. Also note black lesser coverts.

145 Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, adult male, Israel, 14 October 1986 (Pekka J Nikander). Except for pale fringes to wing-feathers, this bird looks very much the same as a spring male

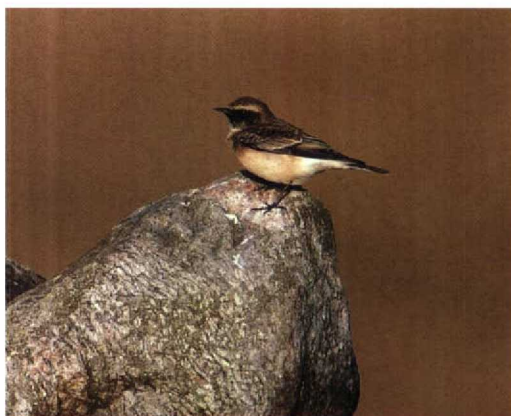
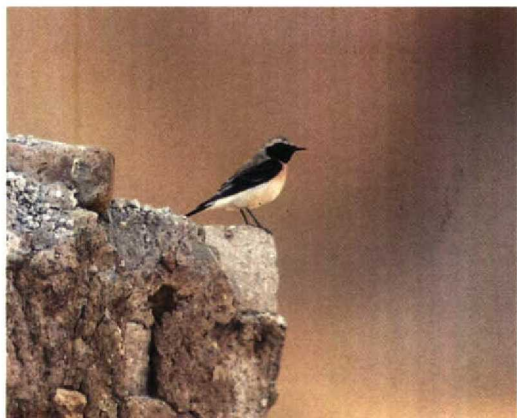
146 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, adult male, Bahrain, October 1990 (Erik Hirschfeld). Adult males that do not have lower part of black throat-patch concealed by pale tips are easily identified

147 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, first-autumn male, Sweden October 1988 (Lars Jonsson). Brownish primaries show that this is a first-year bird. Very difficult to distinguish from Black-eared, but black centres to mantle feathers and very long primary projection suggest Pied

148 Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, first-autumn male, Israel, 14 October 1986 (Pekka J Nikander). Much like bird in plate 147. Sharp division between lower border of dark throat-patch and side of neck perhaps indicates Black-eared. Identification only possible when colour of base of mantle feathers is seen

149 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, adult male, Sweden, October 1988 (Lars Jonsson). 'First-autumn-type' male. Black remiges show that it is an adult and thus a Pied. Throat-patch does not reach scapulars but some blackish feathers between carpal joint and ear-coverts reveal that it is a Pied

Identification of Pied Wheatear and Eastern Black-eared Wheatear

Identification of Pied Wheatear and Eastern Black-eared Wheatear

on the lower part of the mantle and scapulars, and rarely also higher up. Normally, though, the impression is rather plain (plate 152).

In Pied Wheatear, the crown, nape, mantle and scapulars are rather dusky greyish-brown, with a faint warm tinge. In fresh plumage they are virtually always neatly fringed on these parts (plate 153). Very rarely the pale fringes are lacking on the mantle and scapulars already in October, but normally they are quite obvious through November. The pale fringes often give a greyish and rather pale touch to the upperparts. Such birds may give a very uniform impression (plate 154).

A bird in September–November with plain, rather dark, russet upperparts is a Black-eared, and a pale greyish bird with extensive fringing (including nape and crown) is virtually certainly a Pied. The differences are so slight and difficult to see, though, that unless viewing conditions are excellent, it will not be possible to get a firm opinion on the details of the upperparts. Moreover, many birds will show intermediate characters.

Throat and breast

The throat may be pale or dark. In many pale-throated Black-eared Wheatears, the throat is white or whitish with a slight, creamy tinge, in either case giving a clear and clean impression (as in plate 156, although this is a spring bird).

In other pale-throated Black-eared and most pale-throated Pied Wheatears, the throat is not as

white as this. There is a faint dusky tinge to the throat, and quite often a hint of a malar stripe. Below the throat there is often a cleaner whitish thin horizontal border and regularly there is also a whitish submoustachial stripe (plates 154 and 157). These females will actually have dark throats by spring, although they appear pale during the autumn.

Rarely, there are truly white-throated Pied females, the 'vittata' morph, which appear just as clean and white on the throat as many Black-eareds during autumn.

The throat may also be more obviously dark, with dark brown or blackish-brown ground colour. The tips to most feathers, especially on the upper part of the throat, are pale, giving a blotched, irregular impression. In some Pied, the dark throat-patch covers the upperbreast, never so in Black-eared. These females might be difficult to separate from males unless the basic colour of the mantle is seen. The ear-coverts and lores are generally paler, though.

The breast of Black-eared typically shows a rather obvious, fairly broad, orange-rusty breast-band, quite sharply defined from the throat and lower breast. The breast-band of Pied is not so warm, but shows a faint, creamy or buffish tinge, or sometimes just greyish (plate 157). The breast-band may also be almost lacking in Pied (plate 154). In both species, the breast-band tends to be darker brown-grey close to the carpal joint.

The colour of the breast-band is one of the

150 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, adult male, Sweden, 28 September 1987 (Jörgen Wiklund). Black remiges indicate that it is an adult. Adult Black-eared is not as 'untidy', lacks extensive pale fringes to lesser coverts and has more sharply demarcated lower part of throat-patch. Lower mantle feathers show blackish centers which exclude Black-eared. However, note dark scapulars contrasting to sandy pale mantle as well as pale area between throat and carpal joint, suggesting Black-eared

151 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, first-autumn male, Bahrain, October 1990 (Erik Hirschfeld). Black of throat-patch reaches scapulars, excluding Black-eared. Note extensive pale fringing on lores and area from lower part of eye to chin, showing that this is a first-year bird. Compare plates 148 and 149

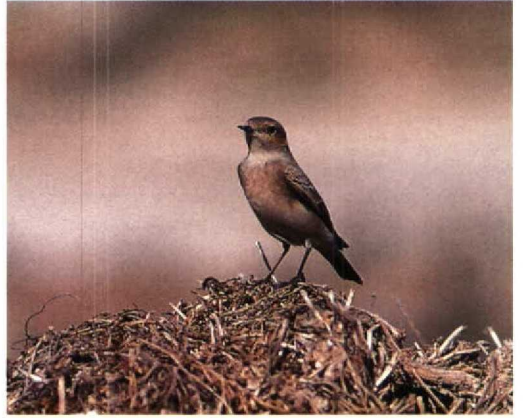
152 Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, female, Israel, 16 September 1986 (Pekka J Nikander). Obvious warm colouration of upperparts excludes Pied, as does absence of pale fringes. Clean white throat is much more common in Black-eared than in Pied

153 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, female, Finland, October 1988 (Pekka Komi). Obviously fringed upperparts, darkish throat and upper breast, and lack of obvious, russet breast-band are typical for Pied

154 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, female, Siberia, Russia, 23 August 1990 (Magnus Ullman). Pale, very uniform impression, including total lack of russet on breast. Pale fringes of crown, nape, mantle and scapulars do not show in photograph

155 Female, identified as Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, Van, Turkey, September 1989 (Göran Ekström) (seen together with male in plate 144). Grey upperparts and pattern of throat are possible for both species, although grey impression is more typical of Pied. Breast-band seems to be russet in a way typical of Black-eared but (from this side view) seems atypically narrow. Positive identification requires good views of breast-band and, especially, opportunity to establish whether there are pale fringes to crown, nape and upper mantle

Identification of Pied Wheatear and Eastern Black-eared Wheatear

more reliable features distinguishing the two species but again it must be used with caution, since the difference is not striking and exceptions do occur. Both species can show an 'intermediate' rather pale orange breast-band, generally broader and more sharply defined in Black-eared.

Characters indicating Black-eared Wheatear

- Broad and rather distinct rusty breast-band
- White throat with or without slight warm tinge, without greyish tones, distinctly demarcated from breast-band
- Obvious russet tinge to upperparts
- Mantle and scapulars with no fringes, or faint fringes confined to lower part (of use through November)

Characters indicating Pied Wheatear

- Weak and diffuse breast-band with greyish tinge
- Rather dark and dusky throat-patch reaching upperbreast
- Obviously fringed scapulars and mantle, especially if also crown and nape fringed
- 'Colourless' greyish and pale impression of upperparts

Characters not excluding Black-eared Wheatear

- Pale fringes to upperparts
- Lack of russet tinge to upperparts
- Duskiness on throat
- Lack of obvious warm tones to breast

Characters not excluding Pied Wheatear

- Lack of obvious fringes to upperparts (late autumn)
- Slight warm tinge to upperparts
- White throat
- Presence of some warm tones to breast

The separation of females in autumn is very difficult, and not always possible. Several factors always have to be taken into account. For instance, unless when dealing with a Pied with very pale, greyish upperparts, the difference in the colour of the upperparts is so slight (or totally lacking) between both species, that it is of no use on a cloudy day in October or November in north-western Europe. The same may be true for the throat and the breast.

It is quite possible to identify typical females. However, it should always be remembered that females of both species can show most of the characters of the other species. It is not uncommon to see birds with a mixture of characters indicating both species. Whether these are hybrids or not, they should not be identified.

Spring

Upperparts

The crown, nape, mantle and scapulars of female Black-eared Wheatear have changed very little since the autumn, still being rather dark brown with a russet tinge, or brownish-grey, lacking any warm tones. Very rarely some pale fringes are retained. The upperparts of Pied Wheatear are darker, less grey than in autumn, since the pale fringes are worn off. Generally, Black-eared is slightly paler, slightly warmer brownish than Pied, which is somewhat darker sooty brown or grey, occasionally with a warm cast. In typical individuals, the colour of the upperparts may be of some significance, but many are indistinguishable on this character (plate 158).

156 Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, female, Eilat, Israel, March 1980 (Göran Ekström). A spring bird, making identification quite easy. Bird probably looked much the same during autumn (except for neater pale fringes to wings and perhaps darker upperparts). Clean white throat being quite sharply demarcated from orange breast-band is typical of Black-eared. Breast-band seems narrow at centre but this may be due to feather disorder

157 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, female, Bahrain, November 1990 (Erik Hirschfeld). Like many autumn female Pied, it almost totally lacks warm tones to breast

158 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, female, Jubail, Saudi Arabia, 20 April 1991 (Arnoud B van den Berg). Dark of throat covers upperbreast and, as usual, there is no obvious warm tinge to breast

159 Pied Wheatear / Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, female, Kazakhstan, June 1987 (Pekka Komi). Like most summer plumage Pied females, it shows some pale feathers on upperthroat (usually less than in this bird). Dark on breast is typical

160 Eastern Black-eared Wheatear / Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, female, Eilat, Israel, April 1990 (Göran Ekström). Dark is confined to throat and does not reach upperbreast as in Pied. Pale fringes more evenly distributed in this individual than in Pied. Throat would probably appear darker if bird was less hunched

161 Eastern Black-eared Wheatear / Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica melanoleuca*, female, Eilat, Israel, 23 March 1993 (Leo J R Boon)

Throat and breast

The most reliable character in spring is the pattern of the throat. Pied Wheatear has a dark, blackish or dark brown, extensive throat-patch that reaches the scapulars and upperbreast. The lower border may be ill-defined, and sometimes much of the breast is rather dark (plate 158). The chin is usually pale with wholly pale feathers close to the base of the bill and pale-fringed dark feathers below (plate 159). The lower part of the throat-patch is darker than the upper, unlike in males. Occasionally, the female may show very little pale fringing to the chin (plate 158).

As late as March, the female may be dusky rather than plain dark on the throat, but still this dusky coloration will cover the upperbreast.

In Black-eared Wheatear, the dark throat-patch, blackish or dark brown, is smaller and does not reach the scapulars or the upperbreast. There may be pale fringes, even quite a lot. However, they show a tendency to be more evenly distributed on the throat, not necessarily giving the impression of a whitish chin above a blackish throat, as in Pied (plate 160).

Eastern Black-eareds with a white throat occur regularly (plate 156). The throat is clean white and may have a faint creamy-buff tinge; rarely, the pale throat is a bit dusky even in spring. White-throated Pies also occur but they are rare. In these, the throat does not differ from Black-eared.

The breast of Black-eared usually has the same comparatively distinct orange-rusty band as in autumn, while the breast in Pied is off-white, occasionally with a slight warm tinge below the dark throat-patch.

Main characters in spring females

- Dark throat-patch covering upperbreast → Pied
- Dark throat not reaching breast → Black-eared

Identification of dark-throated birds is straightforward but may be difficult early in the spring before most of the pale fringes are worn off. A white-throated bird with greyish-brown upperparts and a warmly-tinged but not well-defined breast-band may be impossible to identify, although white-throated individuals are rare in Pied.

Primary projection

The primary projection may at times aid the identification of both species. Although the primary projection varies a lot, it is generally shorter in Black-eared than in Pied Wheatear. In Eastern Black-eared, it is obviously shorter to slightly longer than the length of the tertials and in Pied it is as long as to obviously longer than the tertials. This character is pretty safe for a short-winged Black-eared and may support the identification of a long-winged Pied.

Acknowledgments

I wish to thank Nils Otto Preuss at Universitetets Zoologiske Museum, Copenhagen, Denmark, Göran Frisk at Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm, Sweden, and Peter Colston at Natural History Museum, Tring, Britain, for access to their skin collections. Krister Mild helped me to check some skins for a few details. My special thanks go to Per Alström and Lars Jonsson for their detailed comments on the manuscript.

Magnus Ullman, Iliongr K:104, 224 71 Lund, Sweden

Bonte Tapuiten bij Petten en Katwijk in oktober-november 1992

Arnoud B van den Berg, Ruud E Brouwer, Enno B Ebels, Han J Endt & René van Rossum

In het najaar van 1992 werden kort na elkaar twee Bonte Tapuiten *Oenanthe pleschanka* in Nederland ontdekt. De eerste vogel was een eerste-winter mannetje bij Petten, Noordholland, op 23-26 oktober, de tweede een (vermoedelijk) eerste-winter vrouwtje in Katwijk aan Zee, Zuidholland, van 30 oktober tot 4 november.

Petten

Op vrijdagochtend 23 oktober liepen Ruud Brouwer en Han Endt langs de Hondsbossche Zee-wering ten zuiden van Petten, op zoek naar een Grote Pieper *Anthus richardi* die RB hier op 20 oktober had waargenomen. Om 10:50 zag RB een tapuit zitten op het hekwerk langs het opslagterrein van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De vogel had een vage donkere keeltekening en veel wit in de staart. Samen kwamen zij vrij snel tot de conclusie dat het om een Bonte of Blonde Tapuit *O. hispanica* ging. Na deze kortstondige observatie vloog de vogel naar de zeedijk waar hij enige tijd goed kon worden waargenomen. Hierna verdween de vogel opnieuw naar het opslagterrein. Na toestemming te hebben gevraagd om het terrein te betreden werd de vogel pas na een uur zoeken teruggevonden. Omdat de determinatie de nodige problemen opleverde besloten RB en HE thuis literatuur te gaan halen. Na terugkeer op het opslagterrein konden zij de vogel langdurig observeren en kwamen zij tot de conclusie dat het een mannetje Bonte Tapuit in eerste-winterkleed moest zijn. Diezelfde dag konden enkele gewaarschuwde vogelaars de vogel nog net voor donker waarnemen en – zij het na veel discussie en niet unaniem – de determinatie bevestigden.

In de ochtend van 24 oktober kon het opslagterrein niet betreden worden waardoor het enige tijd duurde voordat de vele 10-tallen verzamelde vogelaars concludeerden dat de vogel hier niet meer aanwezig was. Na enige uren besloot men daarom wat verder in de omgeving te zoeken en om 9:30 vonden Bert de Bruin en Enno Ebels de Bonte Tapuit terug op de oostzijde van de zee-

dijk, enkele 100en meters ten zuiden van de oude plek. Gedurende vrijwel de gehele dag verbleef de vogel op deze tegen de stormachtige westenwind beschutte plek (om 12:50 vloog aan de andere kant van de dijk een donsstormvogel *Pterodroma feae/madeira/mollis* langs; cf Wiegant et al 1994). De volgende dagen bevond de vogel zich zowel op het opslagterrein als op allerlei posten langs de zeedijk, tot genoegen van vele waarnemers en fotografen. Op de laatste dag van zijn verblijf, 26 oktober, werd in hetzelfde terrein een Bosgors *Emberiza rustica* ontdekt (cf Wiegant et al 1994).

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van RB en HE, veldnotities van EE en BdB en foto's van Arnoud van den Berg, Hans Gebuis en René van Rossum (cf Dutch Birding 14: 200, plaat 172, 1992; 14: 237, plaat 205, 1992; 16: 140, plaat 102, 1994).

GROOTTE & POSTUUR Relatief kleine, gedrongen tapuit, kleiner lijkend dan Tapuit *O. oenanthe*, herinnerend aan Roodborsttapuit *Saxicola torquata*, hoewel beide soorten niet aanwezig voor directe vergelijking. Houding lichaam meestal nogal horizontaal, minder rechtop dan Tapuit. Handpenprojectie ten minste even lang als zichtbare deel van tertiairs.

KOP Kruin licht grijsbruin met donkere vlekjes. Oorstreek grijsbruin en vlekkelig, bij bepaalde belichting vrij donker lijkend. Vanaf snavel opvallende lichte crèmekleurige wenkbrauwstreep, achter oog breder wordend en daar meest opvallend, bij bepaalde belichting minder opvallend. Teugel donker als kruin, vaag begrensd en met witte veerrandjes. Kin zwartachtig met witte veerrandjes. Keel vuilwit met kleine donkere, zwarte vlekjes (veerbases), enkele verticale donkere banen vormend vanaf mondhoek. Onder bepaalde waarnemingsomstandigheden kin en keel (tot op bovenborst) donker en groezelig lijkend, vermoedelijk door zwartachtige veerbases.

BOVENDELEN Mantel, schouder en bovenrug koud bruin-grijs tot lichtbruin (bij bepaalde belichting met opvallende grijszweem). Mantel- en vooral schouderveren duidelijk getekend door donker centrum en lichte zoom, waardoor bovendelen vaag geschubd lijkend. Bij opwaaien van mantel- en schouderveren

zwarte bases van mantel- en schouderveren zichtbaar. Stuit en bovenstaartdekveren wit.

ONDERDELEN Oranjegeel op borst meest intens op zijborst, vaag doorlopend over bovenborst en, afhankelijk van belichting, borstband vormend. Benedenborst en buik vuilwit, afhankelijk van belichting variërend van wit tot licht oranjegeel. Anaalstreek en onderstaartdekveren wit.

VLEUGEL Grote dekveren met brede vuilwitte randen, donkere veercentra vrijwel geheel bedekkend en daardoor lichte baan over gesloten vleugel vormend; top van grote dekveren wit en witte vleugelstreep vormend. Zwarte middelste dekveren met vuilwitte zoom contrasterende smalle zwarte band over gesloten vleugel vormend. Kleine dekveren donker met brede, vuilwitte zoom. Duimvleugel zwart en contrasterend, met zeer smalle lichte zoom. Grote handdekveren donker met lichte zoom. Handpennen, armpennen en tertials donkerbruin tot zwartachtig met lichte, vuilwitte randen. Vuilwitte randen van armpennen op gesloten vleugel licht vleugelveld vormend. Ondervleugelde dekveren opvallend zwart, niet alleen in vlucht maar soms ook in zit zichtbaar. Rest ondervleugel contrasterend licht grijsachtig getekend.

STAART Middelste staartpennen (t1) voor groot deel zwart en brede zwarte balk vormend. Overige staartpennen voor groot deel wit met zwarte eindband. Eindband zeer smal op naast middelste gelegen staartpenparen (t2-3) en over buitenste staartpennen (t4-6) breder wordend. Op buitenste staartpenpaar (t6) zwart ongeveer even lang als op middelste staartpennen. Smalle zwarte eindband bij spreiden staart gehakkeld lijkend.

NAAKTE DELEN Iris, snavel en poot zwart.

GEDRAG Tijdens foerageren vanaf uitkijkpost op hek, steenhoop, zandhoop, draad of paaltje naar gras vliegend om vervolgens vrijwel direct naar dezelfde post terug te keren. Soms korte tijd in gras zittend of op asfalt onderaan zeedijk foeragerend. Af en toe op schuine spandraden van grote antenne zittend. Niet schuw, soms tot op minder dan 10 m te bekijken, maar wel onrustig en zich snel verplaatsend.

De determinatie is voornamelijk gebaseerd op Clement & Harris (1987), Cramp (1988), Lewington et al (1991) en Jonsson (1992). Het vergeleken met Tapuit kleine postuur en de staarttekening met meer wit op tweede tot vierde paar staartpennen en meer zwart op buitenste staartpennen dan bij Tapuit duiden op Bonte of Blonde Tapuit. De handpenprojectie scheen te lang voor de in het algemeen donkerdere, minder contrastrijk getekende Cyprustapuit *O cyprica*, die ook om geografische redenen niet in aanmerking leek te komen (cf Small 1994). De vogel werd gedetermineerd als Bonte door de combinatie van de koud getinte bruingrijze mantel (warmer getint bij Blonde, vooral bij Westelijke Blonde *O h hispanica*), de zwarte veerbases van

de mantel (Blonde heeft geen zwarte mantel) en de zwarte veerbases van benedenkeel en bovenborst (bij zwartkelige Blonde reikt het zwart minder ver naar beneden). De zwarte bases van de kin-, keel-, mantel- en schouderveren duiden op een mannetje (een vrouwtje zou bruingrijze veerbases moeten hebben). De meer bruin dan zwart getinte slagpennen wezen op een eerste-winter (een adult mannetje houdt zwarte slagpennen tot in voorjaar), evenals de lichte tekening op teugel en kin (zwart bij adult mannetje) en de opvallende lichte randen op de handdekveren (cf Ullman 1994).

Katwijk

Op zaterdagochtend 30 oktober 1993 zaten René van Rossum en Casper Zuyderduyn na enkele uren vogelen achter een welverdiend kopje koffie in Hotel Savoy aan de noordpunt van de boulevard in Katwijk aan Zee. Vanachter het raam ontdekten zij in de tuin van het hotel een vreemde tapuit, die opviel door het bleke, grijsbruine en vrijwel ongetekende verenkleed. Het was RvR direct duidelijk dat het om een Bonte of Blonde Tapuit ging. De vogel verschilde van het eerste-winter mannetje Bonte Tapuit dat een week eerder 60 km noordelijk te Petten was ontdekt en werd direct via het semafoon-circuit doorgegeven als 'mogelijke Blonde Tapuit'. Vergeleken met de vogel van Petten gaf hij in het algemeen een valere, bruingrijzere en minder getekende indruk, met minder duidelijke lichte veerrandjes. De kop was veel egalier dan bij de vogel van Petten, zonder opvallende wenkbrauwstreep. Bovendien was de keel witter, de onderzijde zonder oranjeachtige zweem en de borst meer grijsbruin. Gedurende de rest van de dag kwam een groot aantal vogelaars naar de vogel kijken. Uiteindelijk werd hij gedetermineerd als vrouwtje Bonte Tapuit (vermoedelijk eerste-winter) en bleef tot 4 november onder grote belangstelling van veel vogelaars aanwezig (van der Bent 1992).

De beschrijving is gebaseerd op foto's van AvdB, RvR en René Pop (cf Dutch Birding 14: 237, plaat 206, 1992; 15: 40, plaat 19, 1993; 16: 140, plaat 101, 1994).

GROOTTE & POSTUUR Als Tapuit maar iets kleiner en slanker (geen directe vergelijking mogelijk). Snavel iets fijner dan van Tapuit. Houding meer horizontaal dan bij Tapuit. Handpenprojectie langer lijkend dan zichtbare deel van tertials.

KOP Bovenkop licht bruingrijs, met zelfde tint als bovendelen en borst en met fijne lichte veerrandjes. Lichte wenkbrauwstreep zeer vaag en onduidelijk,

162-165 Bonte Tapuit / Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, eerste-winter mannetje, Petten, Noordholland, 26 oktober 1992 (Arnaud B van den Berg)

voornamelijk zichtbaar achter oog. Behalve iets donkerdere bruine oorstreek nauwelijks tekening op kop, waardoor smalle lichte oogring opvallend. Kin en keel vuilwit, lichter dan oorstreek en borst, maar nauwelijks contrasterend en vaag begrensd. Bij opwaaien van keelveren soms bruingrijze veerbases te zien.

BOVENDELEN Mantel en schouder licht bruingrijs met koude tint en met vage schubtekening door vage smalle lichte veerrandjes. Tijdens opwaaien van mantelveren bruingrijze bases zichtbaar. Stuit en bovenstaartdekveren wit. Wit hoger op benedenrug oplopend dan bij Tapuit.

ONDERDELEN Bovenborst vlekkelig licht grijsbruin (tint afhankelijk van belichting), contrasterend met vaag begrensde, vuilwitte keel en benedenborst. Zijborst donkerst. Buik vuilwit. Anaalstreek scherp begrensd wit.

VLEUGEL Grote dekveren donker met lichte randen en witte toppen, smalle vleugelstreek vormend. Middelste

dekveren contrasterend donker met lichte zomen, vage tweede vleugelstreek vormend. Kleine dekveren lichtbruin met brede vuilwitte zoom, van afstand een licht gebied vormend. Handpennen, armpennen en tertials donkerbruin tot zwartachtig met lichte, vuilwitte randen. Vuilwitte randen van armpennen op gesloten vleugel licht vleugelveld vormend. Ondervleugeldekveren zwartachtig.

STAART Bovenstaart wit met zwarte omgekeerde T. Zwarte tekening op middelste en buitenste staartpennen hoog oplopend, twee witte ovalen op bovenstaart omgevend. Zwarte eindband op overige pennen smal, maar wel aaneengesloten. Witte randjes aan toppen staartpennen.

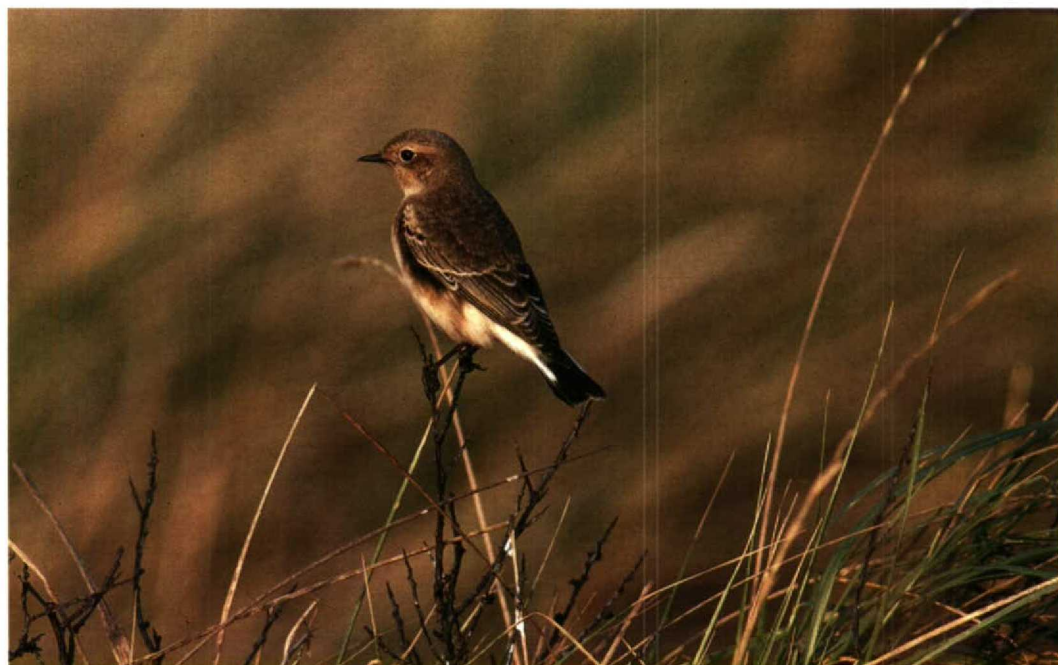
NAAKTE DELEN Iris, snavel en poot zwart.

GEDRAG Vaak op uitkijkpost langs zeereep zittend, zoals op paaltje, prikkeldraad, lage struik of attributen van in onbruik geraakte midget-golfbaan. Regelmatig enige tijd op dak van hotel of huizen verblijvend.

166-167 Bonte Tapuit / Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, vermoedelijk eerste-winter vrouwtje, Katwijk, Zuidholland, 3 november 1992 (Arnoud B van den Berg)

168 Bonte Tapuit / Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, vermoedelijk eerste-winter vrouwtje, Katwijk, Zuidholland, oktober 1992 (René van Rossum)

De determinatie is op dezelfde literatuur gebaseerd als de vogel van Petten. Vanwege het postuur en de staarttekening kwamen alleen Bonte en Blonde Tapuit in aanmerking. De koude tint van het lichte bruingrijze kleed, de geschubde kruin en bovendien en de vage bruingrijze borstband zonder spoor van oranje wezen op een Bonte (cf Ullman 1994). Een Blonde zou een warmere, rossigere tint moeten hebben (ook Oostelijke Blonde *O h melanoleuca*) met een meer uniforme bovenzijde en een scherper begrensde, meer oranjeachtig getinte borstband. De grote handpenprojectie (die ook pleitte tegen Cyprustapuit) ondersteunde de determinatie als Bonte. Door de bruingrijze bases van mantel- en schouderveren kon de vogel worden gedetermineerd als een vrouwtje (een mannetje zou zwarte veerbases moeten tonen). Dit handkenmerk kon worden vastgesteld dankzij het feit dat de vogel zich veelvuldig van dichtbij liet fotograferen terwijl de wind de veren opblies. Ook het geringe contrast in koptekening met lichte oorstreek en lichte teugel was een indicatie voor een vrouwtje. De opvallend lichte tekening van de handekveren duidde wellicht op een eerste-winter, maar het is in het algemeen niet mogelijk een vrouwtje met zekerheid op leeftijd te brengen (Magnus Ullman in litt).

Voorkomen

Na het eerste geval van een vrouwtje op 28 mei 1988 op Schiermonnikoog, Friesland (van der Have 1989), betroffen deze waarnemingen het tweede en derde geval voor Nederland en de eerste najaarsgevallen (cf Wiegant et al 1994). Het vierde aanvaarde geval, dat hier niet besproken wordt, betrof een eerste-winter mannetje op Vlieland, Friesland, op 7-8 oktober 1993 (van Splunder 1993; Dutch Birding 15: 279, plaat 201, 1993).

De broedgebieden van de Bonte Tapuit liggen langs de kusten van de Zwarte Zee in Roemenië en Bulgarië oostelijk tot voorbij het Baikalmeer in Aziatisch Rusland, en zuidelijk tot Afghanistan. De overwinteringsgebieden liggen in Oosten-Noordoostafrika, van Egypte tot in Kenya (Cramp 1988). In Noord- en Noordwesteuropa wordt de Bonte Tapuit vrijwel jaarlijks als dwaalgast vastgesteld (Lewington et al 1991). De meeste gevallen komen uit Groot-Brittannië en Ierland, 28 tot en met 1992 (Rogers & Rarities Committee 1993). Het betreft voor het overgrote deel najaarsgevallen. De meeste zijn vrij laat in het najaar, vooral rond eind oktober.

169 Bonte Tapuit / Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, vermoedelijk eerste-winter vrouwtje, Katwijk, Zuidholland, 3 november 1992 (Arnoud B van den Berg)

Summary

PIED WHEATEARS AT PETTEN AND KATWIJK IN OCTOBER-NOVEMBER 1992 On 23-26 October, a Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka* stayed at Petten, Noordholland, near the sea dike. It was separated from Eastern Black-eared Wheatear *O hispanica melanoleuca* by, eg, the dark base of lower-throat and upperbreast feathers concealed by whitish fringes. The bird was identified as a male because of the black feather bases on, eg, mantle and scapulars. It was aged as a first-winter because of the white fringes on lores and chin, the conspicuous pale fringes on the primary coverts and the brown-grey rather than black remiges.

Another Pied Wheatear was discovered along the coast of Katwijk aan Zee, Zuidholland, on 30 October and stayed until 4 November. It was identified as a female because of the brownish-grey base of mantle feathers and scapulars, which was visible thanks to windy weather conditions. Its cold pale brown-grey overall colour without any orangy, diffuse pale brown-greyish breast-band and fringed crown, mantle and scapular feathers supported the identification as Pied.

These are the second and third records of this species for the Netherlands and the first in autumn. The first record concerned a female on Schiermonnikoog, Friesland, on 28 May 1988. In 1993, a first-winter male on Vlieland, Friesland, on 7-8 October represented the fourth record.

Verwijzingen

- van der Bent, G 1992. Derde Bonte Tapuit voor Nederland strijkt neer bij Katwijks hotel. Duinstag 7 (3): 1-9.
- Clement, P & Harris, A 1987. Field identification of West Palearctic wheatears. Br Birds 80: 137-157, 187-238.
- Cramp, S 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.

van der Have, T M 1989. Bonte Tapuit op Schiermonnikoog in mei 1988. Dutch Birding 11: 107-111.
Jonsson, L 1992. Birds of Europe. Londen.
Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
Rogers, M J & Rarities Committee 1993. Report on rare birds in Great Britain in 1992. Br Birds 86: 447-540.
Small, B J 1994. Separation of Pied Wheatear and

Cyprus Pied Wheatear. Dutch Birding 16: 177-185.
van Splunder, R 1993. Bonte Tapuit op Vlieland. Dutch Birding 15: 240.
Ullman, M 1994. Identification of Pied Wheatear and Eastern Black-eared Wheatear. Dutch Birding 16: 186-194.
Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1994. Rare birds in the Netherlands in 1992. Dutch Birding 16: 133-147.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Nederland
Ruud E Brouwer, Dorpsweg 22a, 1759 GH Callantsoog, Nederland
Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland
Han J Endt, Kastanjelaan 122, 1602 SM Enkhuizen, Nederland
René van Rossum, Vlierstraat 16, 2225 SM Katwijk aan Zee, Nederland

Mededelingen

Blonde Tapuit op Rottumeroog in juni 1991

Op 6 juni 1991 waren Koen van Dijken en Willem Steenge, eilandbewakers en vogelwachters van Rottumeroog, Groningen, bezig met hun dagelijkse ronde over het eiland. De dag was goed begonnen met een mannetje Roodkopklauwier *Lanius senator*. Verder was er aardige trek

170 Blonde Tapuit / Black-eared Wheatear *Oenanthe hispanica*, Rottumeroog, Groningen, 6 juni 1991
(Willem Steenge)

van Wespensdieren *Pernis apivorus* en zwaluwen Hirundinidae. Om 15:10 zagen zij kort een vreemde tapuit *Oenanthe* in een struikje zitten. De vogel viel op door het kleine formaat (vergeleken met Tapuit *O oenanthe*), de uniform bruine bovendelen, de lichte onderdelen en de donkere tekening op de keel. De vogel vloog vrijwel direct weg maar maakte na c 75 m een zwenking, waarbij de staart werd gespreid. KvD zag toen het staartpatroon, dat sterk deed denken aan Bonte *O pleschanka* of Blonde Tapuit *O hispanica*. In combinatie met de eerder vastgestelde kenmerken waren beide waarnemers ervan overtuigd dat de vogel één van deze twee soorten moest betreffen.

Ruim een uur later dook de vogel weer op bij de plaats van ontdekking. Bewust van het feit dat foto's onontbeerlijk waren voor een zekere determinatie en aanvaarding door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA), werd alle tijd en energie gestoken in het fotograferen van de vogel, die erg beweeglijk was (Dutch Birding 15: 151, plaat 91, 1993). Meer gedetailleerde kenmerken werden zodoende alleen door de zoeker van de camera vastgesteld. Na c 17:00 werd de vogel niet meer gezien. Na raadpleging van de op het eiland aanwezige literatuur meenden de waarnemers dat het een eerste-zomer vrouwtje van de oostelijke ondersoort van de Blonde Tapuit *O h melanoleuca* betrof.

De beschrijving is gebaseerd op notities en foto's van KvD en WS.

GROOTTE & POSTUUR Vrij kleine en compacte tapuit, kleiner lijkend dan Tapuit. Handpenprojectie korter dan zichtbare deel van langste tertial, geschat 3:4.

KOP Voorhoofd en bovenkop bruin, naar achteren lichter wordend en overgaand in opvallend lichte vuilwitte nekvlek. Teugel en oogstreep donkerbruin (donkerder dan kruin), achter oog overgaand in donkere warmbruine oorvlek. Wang lichter dan oorvlek. Smalle lichte wenkbrauwstreep, vooral achter oog, nauw verbonden met lichte nekvlek en achter oorvlek naar beneden afbuigend. Keel bruin met zwartachtige vlekjes, afhankelijk van belichting en waarnemingshoek meer donker of meer licht lijkend en scherp afgegrensd van lichte borst. Kin lichter dan keel.

BOVENDELEN Bruin tot zandbruin met vage warme gloed. Mantel iets lichter dan schouder en dekveren, maar sterk contrasterend met lichte nekvlek. Dekveren zonder lichte randjes.

ONDERDELEN Borst, buik, flank, anaalstreek en onderstaartdekveren wit met kleine oranjeachtige 'veeg' op zijborst nabij vleugelboeg en op achterflank.

VLEUGEL Hand- en armpennen donkerbruin als bovendelen, met smalle lichte rand. Tertials bruin met iets lichtere warmbruine rand. Slagpennen en vooral tertials iets rossiger dan bovendelen.

STAART Wit met omgekeerde bruine T op bovenstaart. Eindband smal maar hoog oplopend op buitenste staartpennen.

NAAKTE DELEN Snavel zwart, oog donker, poot donker. **GEDRAG** Regelmatig op hoge posten zittend zoals bosjes en stapel takken. Steeds op gras foeragerend.

De determinatie kostte zowel de waarnemers als vervolgens de CDNA vele hoofdbreken. Op grond van het staartpatroon was duidelijk dat een keuze moest worden gemaakt tussen Bonte en Blonde Tapuit. Om tot een definitief oordeel te komen besloot de CDNA advies in te winnen bij twee buitenlandse tapuitenkenners, Hadoram Shirihai (Israël) en Magnus Ullman (Zweden). HS (in litt) volstond met het aangeven dat het naar zijn mening een Blonde betrof (die hij in Israël in groten getale en in alle mogelijke kleden bestudeerd heeft) maar gaf geen inhoudelijke onderbouwing. MU (in litt) concludeerde dat het vrijwel zeker een Blonde van de oostelijke ondersoort *O h melanoleuca* betrof, op grond van de volgende redenen: 1 de korte handpenprojectie past goed op Blonde en lijkt te kort voor Bonte, die meestal een langere projectie toont, 2 Bonte vertoont zeer zelden een overwegend lichte keel (als zichtbaar op de foto's), 3 de kleur van de bovendelen op de foto's is iets warmer roodbruin dan de vrijwel altijd donkerder en kouder getekende bovendelen van Bonte (hoe-

wel de verschillen zeer gering zijn), en 4 het ontbreken van enige donkere of groezelige tekening op borst en buik, zoals vaak aanwezig bij Bonte (al is het de vraag of dit ook geldt voor zeldzame lichtkelige Bonte). De westelijke ondersoort van Blonde, *O h hispanica*, is altijd lichter en warmer gekleurd. De lichte nekvlek die op alle foto's duidelijk is te zien, past naar zijn weten op geen van beide soorten en biedt derhalve geen houvast voor de determinatie. Ook in de geraadpleegde literatuur wordt dit kenmerk niet (expliciet) genoemd. Van der Have (1989) wees op de aanwezigheid van een opvallend licht achterhoofd bij het vrouwtje Bonte Tapuit dat hij op 28 mei 1988 op Schiermonnikoog, Friesland, ontdekte. Hij opperde op basis van een aantal geraadpleegde foto's de mogelijkheid dat dit kenmerk karakteristiek zou kunnen zijn voor Bonte en niet voor Blonde. De aanvaarding van bovenstaand geval als Blonde spreekt deze hypothese tegen. In vergelijking met de vogel van Rottumeroog vertoonde het vrouwtje van Schiermonnikoog meer koudbruin getinte bovendelen en een veel donkerdere bruinigrijze keel die overging in een vlekkerig bruine bovenborst. De overige onderdelen kwamen echter sterk overeen met de vogel van Rottumeroog, inclusief de kleine oranjeachtige vlek op de achterflank, en ook de koptekening vertoonde veel overeenkomsten.

MU stelt dat geen van de door hem gehanteerde kleedkenmerken op zich doorslaggevend is en dat de handpenprojectie op basis van de foto's moeilijk exact is te bepalen. Verder baseert hij een deel van zijn determinatie op de overwegend lichte keel zoals die op de meeste foto's zichtbaar is. Volgens de beschrijving waren kin en keel echter niet licht maar bruin met zwartachtige vlekjes, hetgeen door enkele foto's lijkt te worden bevestigd.

Ondanks deze kanttekeningen heeft de CDNA besloten de vogel als Blonde Tapuit te aanvaarden, met name op grond van de warmbruine kleuren op de kop en bovendelen en de oranjeachtige zijborst (Edward van IJzendoorn in litt; van den Berg et al 1993).

Bovenstaand geval betrof de zesde Blonde Tapuit voor Nederland en is het eerste dat met foto's is gedocumenteerd. Eerdere gevallen waren op 7 mei 1937 te Wassenaar, Zuidholland, op 6 mei 1970 op Terschelling, Friesland, op 3-5 mei 1972 te Den Haag, Zuidholland, op 8 juni 1975 te Den Haag en op 30 april 1982 op Vlieland, Friesland. Al deze gevallen betroffen veldwaarnemingen waarvan geen foto gepubliceerd is (van den Berg 1994).

Summary

BLACK-EARED WHEATEAR ON ROTTUMEROOG IN JUNE 1991 On 6 June 1991, a female Black-eared Wheatear *Oenanthe hispanica* of the eastern subspecies *O. h. melanoleuca* was observed and photographed on the island of Rottumeroog, Groningen. It was distinguished from female Pied Wheatear *O. pleschanka* by its short primary projection, predominantly pale throat, slightly warm brown upperparts and lack of dusky flecking on breast and belly. The bird showed a very prominent pale neck patch, which is atypical for both Black-eared and Pied Wheatear. Its upperparts were considered too dark and cold-toned for the western subspecies *O. h. hispanica*. None of the features on its own was conclusive for the identification. Moreover, the short pri-

mary projection was not visible from the photographs (though described in the field). Nevertheless, this was accepted as the sixth record for the Netherlands. It was the first record of this species that could be documented by photographs.

Verwijzingen

- van den Berg, A B 1994. Lijst van Nederlandse vogelsoorten 1994. Santpoort-Zuid.
van den Berg, A B, de By, R A & CDNA 1993. Rare birds in the Netherlands in 1991. Dutch Birding 15: 145-159.
van der Have, T M 1989. Bonte Tapuit op Schiermonnikoog in mei 1988. Dutch Birding 11: 107-111.

A (Bert) de Bruin, Albertine Agnesplein 8a, 9717 EV Groningen, Nederland
Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland
Koen van Dijken, Aquamarijnstraat 281, 9743 AG Groningen, Nederland
Willem Steenge, J Wattstraat 3a, 9727 EM Groningen, Nederland

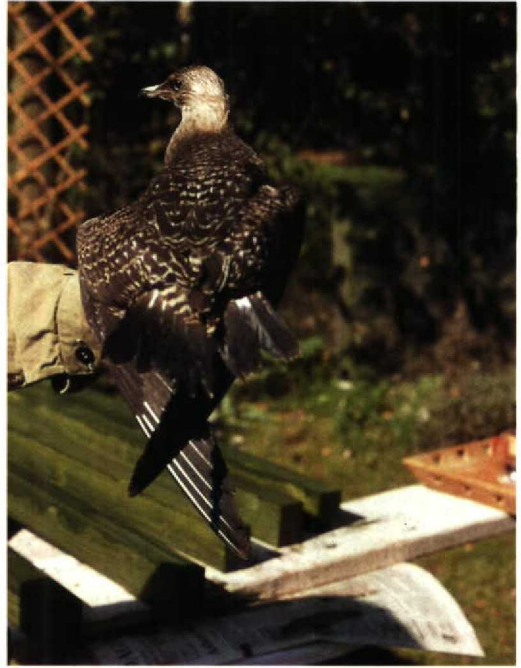
Kanttekeningen bij herkenning van juveniele Kleinste Jager

Op 16 september 1993 troffen enkele kinderen, na zware aanlandige storm aan de kust, bij Lemselo (tussen Oldenzaal en Weerselo), Overijssel, een verzwakte jager *Stercorarius* aan. De vogel kwam via J Weusthof van de Weidevogelwerkgroep Weerselo terecht bij vogelasielhouder Anton Conings te Enschede, Overijssel. Daar determineerden Paul Knolle en AC de vogel als een relatief donkere juveniele Kleinste Jager *S. longicaudus* op grond van de combinatie van slanke gestalte, kleine afgeronde kop, 'koude' tint van de vogel, kleine snavel met stompe nok, hoeveelheid zwart op de snavel (vanaf de punt tot juist voorbij de nok, iets doorlopend naar de snijranden), verlengde middelste staartpennen, koud grijsbruin getinte egale borstband en witte buikstreek (met bruine veertoppen), gestreepte flanken, witte schachten van slechts de twee buitenste handpennen en sterk gebandeerde boven- en onderstaartdekveren, okselveren en ondervleugeldekveren. Verder zijn de lichte veerranden van een juveniele Kleine Jager *S. parasiticus* in het algemeen warmer van kleur (tot kastanjebruin) dan bij Kleinste Jager (Harris et al 1989, Olsen & Jonsson 1989, Olsen 1992).

De jager werd gevoerd met vis en op 25 september 1993 geringd (Arnhem 3485697) losgelaten op het strand te Bloemendaal, Noordholland, ter hoogte van restaurant Parnassia, waarna hij

krachtig wegvloog. Dit geval werd door de Commissie Twentse Avifauna aanvaard als de tweede Kleinste Jager voor Twente (Knolle & Conings 1994). De eerste, eveneens in juveniel kleeid, werd waargenomen op 31 oktober 1985 in recreatiegebied Het Rutbeek bij Enschede door Peter Nijhuis en Jowi de Roever (de Roever 1986, cf Moerbeek et al 1987). Waarnemingen van deze soort na 1 januari 1993 worden niet meer behandeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) vanwege de sterke toename van het aantal gevallen (van den Berg & CDNA 1992).

De definitieve determinatie vergde enige tijd, omdat enkele kenmerken van de vogel strijdig schenen met zogeheten 'harde' kenmerken in de standaard veldgidsen. Ook in het veld zouden waarnemers zeker voor problemen zijn gesteld. Ten eerste waren bij deze vogel de einden van de verlengde staartpennen accoladevormig; de toppen van de pennen waren inderdaad afgerond maar eindigden in een puntje, vermoedelijk door sleet van de lichte randjes. In recente literatuur worden echter afgeronde toppen van de twee middelste staartpennen steevast een goed kenmerk van juveniele Kleinste Jagers genoemd. Zo komt men omschrijvingen tegen als 'bluntly pointed' (Ferguson-Lees et al 1983), 'iets afgerond (als twee pinken)' (Olsen 1992) en 'am Ende gerundet' (Glutz von Blotzheim & Bauer 1982). Alleen Olsen (1992) meldt terloops dat de middelste staartpennen gesleten kunnen zijn waardoor zij er 'donkergerand of puntiger uit-

171-172 Kleinste Jager / Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus*, (gevonden te Lemselo, Overijssel, 16 september 1993), Enschede, Overijssel, 19 september 1993 (Paul Knolle)

173 Kleinste Jager / Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus*, King George V Reservoir, Greater London, Engeland, september 1993 (Tim Loseby)

zien'; dit wordt in Cramp & Simmons (1983) niet vermeld. Hoe men zich 'puntiger' precies moet voorstellen (kan zo'n veer zelfs gaan lijken op een middelste staartpen van een juveniele Kleine Jager?) meldt Olsen niet.

Ten tweede bleken weliswaar op de bovenvleugel alleen de twee buitenste handpennen zuiver witte schachten te hebben (bij Kleine Jager zijn dat er zeker drie of vier) maar ook de schacht van de derde handpen was zeer licht: wit met een lichtbruine gloed die alleen van nabij was waar te nemen. Op enige afstand zou deze schacht zeker als wit zijn ervaren. De schacht van de vierde handpen was lichtbruin, dat wil zeggen nog altijd lichter dan die van de binnenste handpennen. Volgens Olsen (1992) heeft minder dan 5% van de juveniele Kleinste Jagers een derde lichte handpenschacht; vaker is de derde schacht qua kleur een tussenvorm tussen de schachten van de binnenste en de buitenste handpennen. Incidenteel komen zelfs vier tot vijf lichte buitenste handpennen voor. Dit is evenwel moeilijk te rijmen met tabel 10 in dezelfde publikatie: hier staat op grond van Olsens eigen onderzoek aan balgen vermeld dat 92.3% van de door hem bestudeerde juveniele Kleinste Jagers drie lichte (dus niet witte) handpenschachten heeft, 7.7% vier en geen enkele vijf of meer. Daarbij wordt aangetekend dat in het veld vaak meer lichte schachten worden gezien dan aan balgen. Maar een juveniele Kleinste Jager die in september 1993 in Greater London, Engeland, werd waargenomen had daadwerkelijk vijf lichte handpenschachten (plaat 173; cf Hardwick 1993, waar meer gevallen worden genoemd). Dit betrof een donker, relatief warm getint individu, met veel wit op de vijf buitenste handpennen; alleen de schachten van de twee buitenste handpennen waren echter smetteloos wit. Een lichte juveniele Kleinste Jager die in oktober 1984 dood werd gevonden op Terschelling, Friesland (nu in de collectie van René Pop te Capelle aan den IJssel, Zuidholland), heeft vijf lichte handpenschachten, waarvan zelfs de eerste drie smetteloos wit zijn; de vierde is iets donkerder en de vijfde heeft de door Olsen (1992) genoemde tussentint. De middelste staartpennen van deze vogel zijn door sleet iets puntig (pijlvormig). Overigens is dit geval (nog) niet door de CDNA behandeld. De Overijsselse vogel, met twee witte handpenschachten, een derde bijna witte schacht en een vierde van de tussentint, was dus uitzonderlijk, maar niet uniek.

Ten derde toonden enkele lichte banden op de

stuitveren en de onderstaartdekveren een bruine gloed (op de stuit zelfs licht roestkleurig) die warmer aardeed dan ik op grond van literatuur (bijvoorbeeld Glutz von Blotzheim & Bauer 1982: 'Ihre Gesamtfärbung wirkt wegen des Fehlens rostgelber und -brauner Töne immer kalt und grau') en eigen waarnemingen aan lichte juveniele Kleinste Jagers had verwacht. Weliswaar viel de warme tint bij een 'totaalaanzicht' van de vogel niet direct op maar ook deze zou bij nauwkeurige observatie in het veld – met Kleinste Jager = 'koud' in gedachten – tot onzekerheid kunnen leiden. Het Overijsselse en het Engelse geval zouden erop kunnen wijzen dat vooral donkere vogels warme tinten tonen.

Deze mededeling is ter nagedachtenis opgedragen aan Jowi de Roever.

Summary

REMARKS ON IDENTIFICATION OF JUVENILE LONG-TAILED SKUA On 16 September 1993, an exhausted juvenile Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus* was found far inland near Lemselo, Overijssel. After having been fed and ringed (Arnhem 3485697), the bird was released on 25 September at the beach near Bloemendaal, Noordholland. The bird showed three features which deviate from the standard field guides and which could have posed some problems to observers in the field.

Firstly, the tips of the two elongated central rectrices were accolade-shaped (ending in a sharp point) caused by wear of the pale feather margins. Only Olsen (1992) makes a casual remark on the possibility of sharply pointed central rectrices but does not state precisely the shape of these feathers. A pale juvenile found in October 1984 on Terschelling, Friesland, even showed arrow-shaped tips, like in Arctic Skua *S parasiticus*.

Secondly, the shafts of the two outer primaries on the upperwing were pure white and the third shaft was white with a very pale brown hue (which would appear white at a distance). The fourth shaft was still obviously paler brown than the shafts of the innermost primaries; according to Olsen (1992), most juvenile Long-tailed Skuas show this intermediate tone on the third shaft. The Terschelling bird showed five pale primary-shafts: the first three even immaculately white, the fourth somewhat darker and the fifth of the intermediate hue. A dark and rather warm-coloured juvenile observed in September 1993 in Greater London, England, also had five pale primary-shafts.

Thirdly, some of the pale bars on rump and undertail-coverts showed a brown hue (on rump even pale rusty), warmer than expected on basis of literature and own observations. With good views in the field, this warm tone could mislead observers having in mind that juvenile Long-tailed Skuas are known as having 'cold' colour tones. The Overijssel and English birds demonstrate that juvenile Long-tailed Skuas, possibly dark birds in particular, can show warm tones.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & CDNA 1992. Flamingo, Kleinste Jager en Lachstern niet langer beoordeeld door CDNA. Dutch Birding 14: 198.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Ferguson-Lees, J, Willis, I, & Sharrock, J T R 1983. The Shell guide to the birds of Britain and Ireland. Londen.
- Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M 1982. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 8. Wiesbaden.
- Hardwick, M 1993. A Long-tailed Skua with extensive white wing flashes. Birding World 6: 403-404.
- Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1989. The Macmillan field guide to bird identification. Londen.
- Knolle, P & Conings, A 1994. Kleinste Jager in september 1993 bij Lemselo opgeraapt. Ficedula 23: 3-8.
- Moerbeek, D J, Winkelman, J E & de Heer, P 1987. Zeldzame en schaarse vogels in Nederland in 1985. Limosa 60: 21-30.
- Olsen, K M & Jonsson, L 1989. Die Bestimmung der Raubmöwen Stercorariidae. Limicola 3: 93-136.
- Olsen, K M 1992. Jagers. Een vogelgids voor de jagers *Stercorarius* van het Noordelijk Halfrond. Haarlem.
- de Roever, J 1986. Roofmeeuwen in het Rutbeek. Ficedula 15: 68-72.

Paul Knolle, Venderinklanden 13, 7542 MK Enschede, Nederland

Varia

Two new raptors for Israel

When birding in locations on the edge of the Western Palearctic, it is often essential to have advanced information on field identification of possible vagrants to the region, especially on confusion species. In Israel, for instance, the first occurrence of Pintail Snipe *Gallinago stenura* in 1984 (Shirihai 1988) came after the paper on its identification by Madge (1977) which appeared to have been essential for its recognition (Hado-

ram Shirihai in litt). In March 1994, Hadoram Shirihai met Dick Forsman in Israel and they were discussing some characters by which to separate Crested Honey Buzzard *Pernis ptilorhynchus* from Honey Buzzard *P apivorus* and the possibility of its occurrence among migrating flocks of Honey Buzzard in Israel in spring.

On 14 May 1994, HS was photographing migrating Honey Buzzards from a high cliff on Mount Yoash, Eilat Mountains, Israel. While looking through his camera, HS discovered a strange-looking honey buzzard and somehow

174 Crested Honey Buzzard / Aziatische Wespendiff
Pernis ptilorhynchus, adult male, Mount Yoash, Eilat Mountains, Israel, 14 May 1994 (Hadoram Shirihai)

175 Tawny Eagle / Savannearend *Aquila rapax belisarius*, western Negev, Israel, 1 November 1992 (Hadoram Shirihai)

realised that this had to be a Crested Honey Buzzard! Within a few seconds only, he managed to take some pictures of the bird while it was gliding past and before it disappeared in a spiralling flock of 500 Honey Buzzards.

The bird was separated from Honey Buzzard by the larger, truncated body, heavier-headed appearance, characteristic broad blackish necklace, broad wings with rounded wing-tips with diagnostic relatively long and protruding sixth primary, small blackish carpal spots and shorter and evenly banded tail; the small amount of black in the primary tips and the broad bars on the remiges, bunched proximally close to the underwing-coverts, revealed that it was an adult male. For a further discussion of the plumages and identification of Crested Honey Buzzard, we refer to Forsman (1994).

Another new raptor species for Israel, a northern African Tawny Eagle *Aquila rapax belisarius*, was discovered by HS in the Negev desert in November 1992. It was separated from Steppe Eagle *A. nipalensis*, which occurs very commonly

in Israel during migration, by, eg, the pale tawny underparts and underwing-coverts (contrasting with the remiges and rectrices), the creamy uppertail-coverts extending well onto the back, the contrasting sandy wedge on the inner primaries from below and the short gape line, not extending beyond the eye. Additional photographs and a short further discussion on its identification were published in Shirihai (1994).

The Tawny Eagle was the 40th, and the Crested Honey Buzzard the 43rd species new to Israel discovered by HS. EDITORS

References

- Forsman, D 1994. Identification of Crested Honey Buzzard and its separation from Honey Buzzard. *Birding World* in press.
- Madge, S C 1977. Field identification of Pintail Snipe. *Br Birds* 70: 146-154.
- Shirihai, H 1988. Pintail Snipe in Israel in November 1984 and its identification. *Dutch Birding* 10: 1-11.
- Shirihai, H 1994. Separation of Tawny Eagle from Steppe Eagle in Israel. *Br Birds* 87: 396-397.

Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Brieven

Identiteit van 'kleine goudplevier' bij Middelburg in september 1991

In de brief van Eigenhuis et al (1994) over de identiteit van een aanvankelijk als Aziatische Goudplevier *Pluvialis fulva* gedetermineerde vogel die van 13 tot 18 september 1991 bij Middelburg, Zeeland, verbleef, wordt naar onze mening een aantal punten niet juist belicht en worden enkele belangrijke details onvoldoende uitgewerkt.

Het eerste punt betreft de handpenprojectie. Eigenhuis et al (1994) stellen, op grond van plaat 49, dat de vogel een 'ruime' handpenprojectie heeft, die kenmerkend is voor Amerikaanse Goudplevier *P. dominica*. De door enkele waarnemers beschreven rui van de tertials, waarbij in ieder geval één tertial aan de rechterkant van de vogel ontbrak, wordt door de auteurs op de volgende wijze uitgelegd. Tertial nummer 1 zou ontbreken, en de langste tertial (nummer 2) zou dus nog aanwezig zijn. Volgens Cramp & Simmons

(1983) wordt de buitenste tertial (nummer 1) zelden naar zomerkleed geruid. Wij zijn van mening dat tertial nummer 1 nog zichtbaar is als een grijs winterkleedveertje aan de onderrand van de nog aanwezige zomerkleedtertials (cf plaat 49). Het 'gat' dat door enkele waarnemers werd gemeld zou dus veroorzaakt worden door het ontbreken van tertial nummer 2. Dit zou kunnen leiden tot een wat langer, zichtbaar deel van de primaries. Als gevolg van deze rui is het tertialkenmerk onbruikbaar. Tevens dient te worden opgemerkt dat in de literatuur speciaal voor de Aziatische Goudplevier wordt vermeld dat in het vroege najaar al één of meerdere tertials kunnen ontbreken (Golley & Stoddart 1991, zie ook plaat 7 aldaar en *Limicola* 3: 265, 1989; 4: 323, 1990; 5: 198, 1991; 6: 170, 1992).

Het tweede punt dat door de auteurs ten gunste van Amerikaanse Goudplevier naar voren wordt gebracht is het ontbreken van een witte flanklijn. Meerdere waarnemers stelden echter vast dat in de vlucht wel degelijk een lichte flanklijn te zien was. Dit lijkt bevestigd te wor-

den door plaat 47 en 48. Dat de flanklijn bij Aziatische Goudplevier wel eens minder opvallend kan zijn is ook te zien in Golley & Stoddart (1991; plaat 7 en 8) en op een foto die begin juni op Fair Isle, Schotland, werd genomen (Birding World 5: 248, 1992).

Bij de vogel van Middelburg lijken de zijborstvlakken van voren gezien te groot voor een Aziatische Goudplevier (plaat 50). Echter, de vorm van de zijborstvlak wordt onderaan vertroebeld door de rui van de vogel. Ook Golley & Stoddart (1991) wijzen erop dat de zijborstvlak, recht van voren gezien, een geheel andere vorm kan lijken te hebben. Op het vooraanzicht (plaat 50) is te zien dat er geen sprake is van een versmalling van de centrale borststreep, zoals die aanwezig is bij Amerikaanse Goudplevier. Resumerend stellen wij dan ook dat de twee hierboven behandelde kenmerken niet tegen een Aziatische Goudplevier pleiten.

Eén van de belangrijkste kenmerken ten gunste van Aziatische Goudplevier is de lange pootprojectie (cf plaat 47 en 48). De door de auteurs gegeven verklaring ten aanzien van de pootprojectie is onbevredigend, daar een vogel met een kortere staart naar alle waarschijnlijkheid ook proportioneel kortere poten zal hebben. Het ruistadium van de vogel van Middelburg past ons inziens goed op dat van Aziatische Goudplevier in deze tijd van het jaar en veel minder op dat van Amerikaanse Goudplevier, die later in het jaar ruit.

Het ontbreken van zwart boven de snavel en de kleur van de bovendelen van de vogel van Middelburg zijn tevens kenmerken ten gunste van Aziatische Goudplevier.

Wij zijn dan ook verbaasd dat de door Eigenhuis et al (1994) aangevoerde argumenten voor de CDNA voldoende waren om het geval te herzien en te aanvaarden als 'kleine goudplevier'. Het was beter geweest als eerst de brief van Eigenhuis et al was gepubliceerd en deze daarna, met eventuele reacties, was meegenomen bij de beoordeling van het geval door de CDNA. Hoewel het door de actie van de CDNA moeilijk is geworden om de vogel alsnog als Aziatische dan wel Amerikaanse Goudplevier te aanvaarden, pleiten wij ervoor om het dossier van deze vogel nog niet te sluiten. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat de vogel van Middelburg wel degelijk op naam te brengen is.

Summary

IDENTITY OF 'LESSER GOLDEN PLOVER' AT MIDDELBURG IN SEPTEMBER 1991. In their letter concerning the identification of a Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva* staying at Middelburg in September 1991, Eigenhuis et al (1994) stated that this bird should be reconsidered since it had too many characters fitting American Golden Plover *P. dominica*. In their opinion, it would be better to leave it a 'lesser golden plover'. Eigenhuis et al (1994) mentioned two vital points in favour of American Golden Plover: the long primary projection and the absence of the white flank margin. Contrary to Eigenhuis et al, we think that the missing tertial, as reported by most observers, is not the outer one. This feather is rarely moulted in the pre-breeding moult (Cramp & Simmons 1983) and is still visible as a little grey non-breeding feather on plate 49 in Eigenhuis et al (1994). It is more likely that the second outermost tertial is missing and this could explain the long primary projection.

Most observers mentioned the presence of a white flank margin in the field. So, despite the fact that it is not clearly visible on photographs (cf plate 47-48), we still think it is enough for a Pacific Golden Plover. Moreover, this character is not always conspicuous (Golley & Stoddart 1991, plate 7-8).

Furthermore, Eigenhuis et al mention that the white breast-patches are too large for Pacific Golden Plover (cf plate 50). Since the photograph they refer to is taken head-on, this character can not be used because, as Golley & Stoddart (1991) point out, the size and shape of these patches can look rather different when seen head-on. One of the most important characters in favour of Pacific Golden Plover is the long projection of the feet beyond the tail. The explanation given by Eigenhuis et al seems a little far-fetched. It is more likely that a bird with long legs is a larger bird and thus also has a proportionally longer tail.

In our opinion, the moult pattern of the Middelburg bird could well fit Pacific Golden Plover. Furthermore, the absence of black above the bill and the colour of the upperparts are in favour of this species. We do not concur with the fact that the CDNA has discarded this record merely as a 'lesser golden plover' and we are convinced that further study will reveal the true identity of the Middelburg bird.

Verwijzingen

- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. Birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Eigenhuis, K J, Driessens, G & Moerbeek, D J 1994. Identiteit van Aziatische Goudplevier bij Middelburg in september 1991. Dutch Birding 16: 69-71.
- Golley, M & Stoddart, A 1991. Identification of American and Pacific Golden Plovers. Birding World 4: 195-204.

Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
 Jaap D Eerdmans, Laan van Soestbergen 27 bis, 3582 SR Utrecht, Nederland
 Peter van Scheepen, Karolingersweg 96, 3962 AK Wijk bij Duurstede, Nederland

Identity of 'lesser golden plover' at Middelburg in September 1991

After studying the photographs of the 'lesser golden plover' at Middelburg, Zeeland, in September 1991, published in Eigenhuis et al (1994), I am convinced that the bird was a Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva*. In stating this, I hasten to add that I did not see the bird in life, nor have I discussed it with anyone who did, and I fully respect the opinion of the CDNA. However, the five excellent photographs (plates 47-51 in Eigenhuis et al 1994) are most informative and my comments are purely based on them.

The main point of contention appears to be the primary projection. This is only visible in one photograph and it seems that the longest tertial is missing (as well as the outermost and maybe even some secondaries? – note that in plate 47 at least some of the secondaries appear to be extremely abraded). More importantly, the bird still lacks the really attenuated look of American Golden Plover *P. dominica*; in fact, the whole stance (with the near vertical axis of the body and legs set well back) appears very typical of Pacific.

The patterning of the upperparts is fine for Pacific (American should be darker, due to larger black feather centres and smaller, sometimes more random, pale spots) and the underparts are perfectly patterned for Pacific. Indeed, all the photographs prove that it has the requisite underparts coloration. The white stripe running around the ear-coverts and down the sides of the neck bulges only slightly on the breast side (barely constricting the black of the foreneck), then continues down the flanks and onto the undertail-coverts, whilst also extending onto the vent behind the legs. The white is invaded by gold and black speckles at various points but most especially on the flanks where the very dense

patterning virtually obscures the white areas.

The two flight photographs show a very pronounced projection of the feet beyond the tail-tip, typical of Pacific. Surely this would not really be possible in American, even if the latter species' shortest possible tail length is considered (on measurements, a short-tailed bird would be a small individual, with corresponding short legs!).

Perhaps it is just my imagination, but are the two outermost primaries virtually the same length, as in Pacific, rather than as in American, in which the outermost primary is longer?

When considering the body moult, I suspect that arrested moult is not uncommon amongst vagrants, whereas advanced moult (amongst waders at least) is probably unlikely but either way it does not really add much to the problem.

In summary, I can see no real justification in naming this bird anything other than Pacific Golden Plover. Admittedly, it has a peculiar-looking exposed primary (interestingly, only the one, longest primary tip is discernable) and, perhaps, a rather weak bill but these features (along with upperparts patterning) might just as easily be argued as pointers towards European Golden Plover *P. apricaria*...

Finally, I endorse the view of David McAdams (McAdams 1994) that the identification of American and Pacific Golden Plovers should not be a problem nowadays and (not that it is applicable in this case) I agree with him that only the term *indeterminate* is valid for non-identified birds; even in situations of known and proven hybridization, *intermediate* is too ambiguous a term and should be avoided in identification discussions.

Reference

- Eigenhuis, K J, Driessens, G & Moerbeek, D J 1994. Identiteit van Aziatische Goudplevier bij Middelburg in september 1991. Dutch Birding 16: 69-71.
McAdams, D G 1994. 'Intermediate lesser golden plovers': a thing of the past? Dutch Birding 16: 67-68.

Richard Millington, Stonerunner, Coast Road, Cley next the Sea, Holt, Norfolk NR25 7RZ, UK

Identity of 'lesser golden plover' at Middelburg in September 1991

Having studied the note by Eigenhuis et al (1994), and the photographs accompanying it (plates 47-51), on the identification of the 'lesser golden plover' present at Middelburg, Zeeland,

in September 1991, I feel that the summary is perhaps over-pessimistic with regard to the individual concerned and that some of the arguments proposed to support an indeterminate identification are open to question.

The excellent photographs should allow specific identification and indeed the majority of the bird's features appear to support the identifica-

tion as Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva*. The main feature held against this identification is the apparently long primary projection beyond the tip of the tail in plate 49. Looking closely at this plate, however, I wonder if the apparent projection is all it seems? Firstly, it is not certain which tertial is missing but even allowing for the longest one present being the longest, there appear to be two sets of feathers visible beyond the tertial tip. The primaries of the right wing appear to be brown and to end just beyond the tail-tip. There then appears to be an extension of black primaries beyond the brown ones which I suggest are the primaries of the left wing, probably held lowered, and creating a photographic illusion. A similar effect can be seen in other photographs where the back wing appears to project farther beyond the tail than the wing in the foreground. For extreme examples of this phenomenon, see the photographs of an Oriental Pratincole *Glareola maldivarum* (Birdwatch July 1993: 13) and a Yellow-billed Cuckoo *Coccyzus americanus* (Delin & Svensson 1988, p 159). This suggestion is further supported by the two coloured feather groups being out of line, ie, not continuous. If this is in fact the case, then the relations of the tertials to primaries and tail all accord with that expected for Pacific Golden Plover.

Also supporting the identification as Pacific Golden Plover is the obvious projection of the feet beyond the tail-tip in flight. The suggestion that this could occur in American Golden Plover *P dominica* by assuming the shortest tail measurement is flawed, as surely the shortest-tailed birds would also be smaller in all respects, including leg length? Having examined a number of photographs of the two species in flight, I only came across one of an American Golden Plover where any toe was visible beyond the tail and this was only a very short projection and in a juvenile bird where the tail might not have been fully grown. It is often possible to take single extreme measurements from a series of specimens which will contradict the appearance of the vast majority of individuals but it is not wise to base identification criteria upon such methods.

The pattern of the upperparts as a whole, with large and obvious yellow notches and tips to the feathers and only inconspicuous blackish bases, accords far better with the vast majority of Paci-

fic Golden Plover as opposed to American. The very long tibia seen in plates 49-50 again accords better with Pacific than American where the exposed tibia is generally shorter than in Pacific but still longer than in European Golden Plover *Papricaria*.

Other features are less conclusive but the front-on view in plate 50 shows a pattern of black and white which again looks more appropriate for Pacific when taking into account that the sides of the upperbreast have been moulted. The white areas are not the rounded balloon-shaped patches of American with the black of the belly cutting up behind the white, as seen in the majority of Americans.

The lack of a white flank line need not be a negative feature as male Pacifics do occur with solid black flanks, eg, the majority of c 100 males in full summer plumage observed in the CIS in June 1987 (Mild 1987); the bird in question appears to show a moulted area along the upperflank in the plates, especially plate 49, which could have been a barred flank line in full summer plumage.

Although difficult to judge because of the raised wings, the rear end of the bird in plate 51 looks short and dumpy, as Pacific, not the long narrow elongated look of American.

Moult patterns in lost vagrants are notoriously variable and the state of moult from summer plumage seems of little use for the identification process here.

Finally, the bird just looks to have the 'feel' of a Pacific; just compare with the photograph of an American Golden Plover in winter plumage (Dutch Birding 12: 223, plate 162, 1990), or plates 163-164 in the same issue. From detailed studies of a number of problem birds, I have the impression that individuals which cause identification headaches are Pacifics diverging from the 'expected norm' whereas Americans are structurally so distinct as to be obvious as such without too much debate; but I would have to stress that this is a personal opinion!

References

- Delin, H & Svensson, L 1988. The photographic guide to the birds of Britain and Europe. London.
- Eigenhuis, K J, Driessens, G & Moerbeek, D J 1994. Identiteit van Aziatische Goudplevier bij Middelburg in september 1991. Dutch Birding 16: 69-71.
- Mild, K 1987. Soviet bird songs. Stockholm.

Klaas Eigenhuis, Dirk Moerbeek and Gerald Driessens commented as follows: 'We gratefully acknowledge the interesting comments on the identification of the 'lesser golden plover' at Middelburg. Most welcome is the remark by van Dongen et al about the presence of the outermost tertial (number 1), which was completely overlooked by us. Thus it fills the gap, and no tertial is missing now. A hypothetical longest missing tertial would completely cover number 1, and make this ridiculously short. The remark by Catley that the long primary-projection could be caused by the 'Yellow-billed Cuckoo effect', is most interesting but it is probably not the case in our bird. From the field description by Hans Schekkerman, it can be concluded that the bird held the wing-tips close together, which makes such an effect impossible. Moreover, the long primary projection was well noted in the field.'

We think that plate 51 (Dutch Birding 16: 70, 1993) clearly demonstrates the absence of a black-and-white ('zebra') flank-line, which is so evident in the Pacific Golden Plover in plate 223 (Dutch Birding 13: 229, 1991). Of course, none of the odd golden freshly moulted dots on the bird's underparts must be taken for (part of) the flank-line!

The distance between the tips of p10 and p9 is 2 mm at minimum in Pacific and 3 mm at minimum in

American Golden Plover (Cramp & Simmons 1983). We presume that Millington is not willing to make a main point of this difference. We agree, however, that p9 on plate 47 seems only slightly shorter than p10.

The lack of black on the front of the bill as mentioned by van Dongen et al can be caused by the moult of the feathers around the base of the bill.

We consider the short primary projection as one of the most important characters in Pacific, as well as the obligatory presence of the zebra flank-line. Krister Mild (in litt) let us know that the strong wind that he mentions in his booklet to the *Soviet bird songs* (1987) might be responsible for not seeing this flank-line in the majority of 100 adult breeding males near Bratsk in Siberia on 4 June 1987, as he did not notice this lack of zebra flank-line since.

We agree that the September 1991 Middelburg bird (on 24 May 1994, an American was present on the same spot) had features of Pacific. We are not quite sure whether projecting toes beyond the tail in flight could be a rare occasion in American. If the length of (tail)feathers and of legs are allowed to be compared with those of hairs and legs in human beings, there is no need to presume that short-tailed birds necessarily also have short legs.' EDITORS

'Intermediate lesser golden plovers': a reply

I was surprised by the opening statement of the editorial comment following the note on the Middelburg 'lesser golden plover' (Eigenhuis et al 1994), which obviously misinterprets my letter (McAdams 1994). I am well aware of the difficulties which the identification of American *Pluvialis dominica* and Pacific Golden Plovers *P. fulva* can still pose and did not wish to suggest that it 'should not be a problem nowadays'.

My intention was to clarify the concept of the term 'intermediate' and put continued references to 'Connors intermediates' within a modern identification context into a different perspective. On two occasions in recent years, I have heard such references from observers who opposed the specific identification of particular vagrants: in each case it was maintained that a considerable proportion of birds are unidentifiable in an absolute sense ('even in the hand') and it was inferred that the bird in question was such an 'intermediate'. I believe such claims are misleading and unnecessarily aggravate the sense of uncertainty in discussions surrounding controversial individuals. As significant advances have been made on

the identification of American and Pacific Golden Plovers in the decade since Connors' paper (Connors 1983), there is, by definition, a distinct difference between a 'Connors intermediate' and a possible 'modern intermediate'. In order to show this difference it was necessary to highlight the progress but I did not claim that the modern criteria are the 'final word' on the subject or a guarantee to the identification of all individuals under all conditions. In each of the three final paragraphs of my letter there are clear references to the limitations of these criteria. Just as there will always be indeterminate dowitchers *Limnodromus* or indeterminate spotted eagles *Aquila clanga/pomarina*, there will always be indeterminate American/Pacific Golden Plovers. Whether these indeterminate individuals can be regarded as 'intermediates' is a further matter.

It is a contradiction of terms to consider an indeterminate bird in the field or in a museum to be an 'intermediate' when the full set of acknowledged or suggested identification criteria has not been tested. It is, of course, becoming increasingly difficult to test all of these on one particular individual, all the more so on an unexpected vagrant. With regard to the 'Middelburg plover', the editorial comment implies that the full range of 'modern knowledge and skills' was

employed. The bird, however, was not trapped so its biometrics are not available and it was not sound-recorded so its vocal characters cannot be analysed. Furthermore, the photographic evidence does not seem to allow a thorough and unequivocal assessment of the criteria related to wing structure; in addition, the bird's primary spacing was not observed. While the case of the 'Middelburg plover' demonstrates certain limitations and difficulties of identifying a particular individual, this indeterminate bird cannot be regarded as an 'intermediate' and neither does it seem to have put the modern (field) identification

criteria to the *full* test. In conclusion, I fail to see how this case 'seems to show the contrary' to points made in my letter.

References

- Connors, P G 1983. Taxonomy, distribution, and evolution of Golden Plovers (*Pluvialis dominica* and *Pluvialis fulva*). *Auk* 100: 607-620.
- Eigenhuis, K J, Driessens, G & Moerbeek, D J 1994. Identiteit van Aziatische Goudplevier bij Middelburg in september 1991. *Dutch Birding* 16: 69-71.
- McAdams, D G 1994. 'Intermediate lesser golden plovers': a thing of the past? *Dutch Birding* 16: 67-68.

David G McAdams, Helenenallee 5, 24937 Flensburg, Germany

CDNA-mededelingen

2nd Conference of European Rarities Committees The 2nd Conference of European Rarities Committees was held on Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, on 2-9 October 1993. 32 delegates of rarities committees were present, representing 19 European countries and the USA. The most important topics discussed and agreed upon by all participants are the following:

1 The guide-lines discussed at the first meeting on Texel in 1991 were endorsed by the conference (cf *Dutch Birding* 15: 31-32, 1993).

2 It was agreed to form the Association of European Rarities Committees (AERC), which should: (a) encourage the formation of a national rarities committee in every European country; (b) provide help for national committees when requested to do so; (c) prepare and maintain a European List; and (d) organize meetings of delegates of the national committees at approximately two-year intervals to maintain personal contact, information exchange and co-operation.

3 A definitive and official list of European bird species will be compiled before the next meeting in 1995.

4 The idea of publishing an annual European Bird Report was also discussed but will not be started before the next meeting.

5 The following categories were accepted for the European list and recommended to use for the national lists:

A – species which have been recorded in an apparently wild state at least once since 1 January 1950.

B – species which have been recorded in an apparently wild state only between 1800 and 1949.

C – released or escaped species which have established a self-supporting breeding population.

D – species which cannot be accepted for any of the categories A, B or C (for whatever reason, eg, possible

escape); these species are listed in an appendix.

The official European list would be formed by categories A, B and C (with D as appendix). The Dutch rarities committee (CDNA) for the moment prefers to retain only one category on the Dutch list, ie, of birds recorded in an apparently wild state since 1800.

6 The new European list as well as the national lists should continue to follow the scientific names and sequence of Voous (1977), despite new and sometimes controversial lists (eg, Sibley & Monroe 1990). Deviations in scientific names and splits and lumps of taxa should be standardized.

7 The annual rare bird reports of each country should give both the number of individuals and the number of records for each species.

8 There is no Turkish rarity committee at the moment. Records from Turkey should be processed by the countries' committee where the observer comes from, until a Turkish committee is established.

9 The problem of escaped and released cage-birds became even bigger during the last five years than before. It was recommended that every country should continue or begin monitoring the cage-bird market. All Holarctic escapes should be included with full data in an appendix to the rarities reports of each country.

10 New criteria were defined to accept Chiffchaffs *Phylloscopus collybita* of the subspecies *P c tristis* from central and north-eastern Siberia (including *P c fulvescens* from the eastern Urals to the Yenisey). Examination in the hand is essential for identification. The CDNA is of the opinion that sound-recording of the song probably may also provide convincing evidence for subspecific identification.

11 Other topics discussed were: standardization of

record forms and computerizing data, the identification of terns and the taxonomy of Yellow-legged Gull *Larus cachinnans*.

More information on this meeting was published in British Birds (87: 355-359, 1994) and Limicola (8: 134-137, 1994).

The activities of the AERC will be co-ordinated by Christine Barthel until the next meeting, which will be held in Kecskemét, Hungary, in August 1995. The contact address of the AERC is Limicola, Über dem Salz-

graben 11, 37574 Einbeck-Drüber, Germany. JELLE SCHARRINGA & CDNA

Ontvangstbevestiging ingezonden waarnemingen Sedert 1 januari 1994 krijgen de inzenders van waarnemingen naar de CDNA geen bevestiging van ontvangst meer toegestuurd. Wel krijgen ze uiteraard nog steeds bericht over de uitslag na afhandeling van het betreffende geval. CDNA

DBA-nieuws

Betaling van abonnementsgeld voor 1995 Bij dit nummer van Dutch Birding treft U een acceptgirokaart aan waarmee het abonnementsgeld voor 1995 kan worden betaald. Helaas zijn de kosten die moeten worden gemaakt om Dutch Birding uit te geven het afgelopen jaar zodanig gestegen dat het noodzakelijk is een kleine verhoging van de abonnementsprijs door te voeren. De nieuwe abonnementsprijs zal NLG 57.50 bedragen. Wij verzoeken u dit bedrag voor 1 februari 1995 over te maken. Door de kosten die verbonden zijn aan het versturen van herinneringen en aanmaningen zal voor latere betalers NLG 5.00 extra in rekening worden gebracht.

Ook Belgische abonnees zullen een kleine verhoging van het abonnementsgeld op moeten brengen en betalen voortaan BEF 1250. Wij hopen dat de abonnees begrip hebben voor deze verhogingen.

Wij verzoeken u om voor alle abonnementszaken het speciale adres van de abonnementenadministratie te gebruiken: Dutch Birding Association, p/a Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Nederland.

Payment of subscription for 1995 We request our sub-

scribers to pay their subscription rate for 1995 as soon as possible. Unfortunately, there will be a slight increase in the subscription rates for our European readers. The new rate will be NLG 65.00. The rate for non-European subscribers will remain unchanged at NLG 70.00. We kindly request to follow the instructions on the enclosed invoice. Please avoid paying by bank (NLG 20.00 extra costs), cheque (NLG 20.00 extra costs) or giro (NLG 6.50 extra costs). Preferably use **Eurocheques**, payable in Dutch guilders, as this will cause no extra costs. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please state account number and expiry date and append signature. (Note: this method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers can pay by Sterling cheque (GBP 24.00) or Eurocheque (GBP 24.00 or NLG 65.00). Subscribers who will not have paid by 1 February 1995 will be charged NLG 5.00 extra. For all subscription matters, please use the special subscription administration address: Dutch Birding Association, c/o Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands.

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de maanden **juli en augustus 1994**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo

spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

STORMVOGELS TOT VALKEN **Noordse Stormvogels** *Fulmarus glacialis* werden langs de kust gezien op 1 en 5

juli en op 12 en 14 augustus. De topdag was 12 augustus met in totaal 183 exemplaren waarvan alleen al 125 langs Camperduin, Noordholland. **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* werden gemeld op 2 augustus één bij Scheveningen, Zuidholland, op 17 augustus één bij Camperduin en op 19 augustus één en op 29 augustus 10 bij Westkapelle, Zeeland. **Noordse Pijlstormvogels** *P. puffinus* werden in de volgende aantallen waargenomen: op 12 augustus 31, op 13 augustus één, op 18 augustus twee en op 29 augustus 16. Het maximum op één plek was 15 exemplaren op 12 augustus bij Camperduin. De inmiddels jaarlijkse oogst van **Vale Pijlstormvogels** *P. yelkouan* leverde waarnemingen op bij Camperduin op 5 juli, 17, 18 (twee), 19, 21 en 30 augustus, bij Westkapelle op 5 juli en bij Scheveningen op 25 augustus. Op 18 juli en 15 augustus werden telkens twee **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* waargenomen op het werkeiland Neeltje Jans, Zeeland. Op 22 augustus werd een exemplaar gemeld bij Hargen aan Zee, Noordholland. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* bevonden zich op 2 juli bij Ransdorp, Noordholland, van 9 tot 13 juli in de Ooijpolder, Gelderland, op 10 juli in de HW-duinen, Zuidholland, op 7 augustus langs de Knardijk, Flevoland, op 23 augustus bij Thorn, Limburg, en op 24 augustus bij Hoek, Zeeland. Van 4 tot 13 augustus werden aan de Maas bij Oostmaerland, Limburg, drie tot vijf onvolwassen Kwakken waargenomen. **Koereigers** *Bubulcus ibis* werden gezien van 8 tot 15 juli bij Loo, Gelderland, van 8 tot 20 augustus op het Kornwerderzand, Friesland, vanaf 21 augustus bij het Zuidlaardermeer, Groningen, en vanaf 31 augustus bij Haastrecht, Zuidholland. Opvallend was het voorkomen van de **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta*. In de vorige periode waren al enige 10-tallen exemplaren aanwezig. In juli en augustus bleven vele meldingen binnenkomen en eind augustus verbleven in het Deltagebied, Zeeland/Zuidholland, 32-37 exemplaren. Op 24 augustus verbleven c 28 exemplaren verspreid over het Deltagebied en vlogen 30 exemplaren, voor een groot deel uit Nederland, naar een slaapplek op het Belgische deel van Het Zwin, Westvlaanderen/Zeland. Daarnaast werden in Nederland nog exemplaren gezien bij de Lepelaarsplassen, Flevoland; Buggenum, Limburg; Stevensweert, Limburg; Nijmegen, Gelderland; Opheusden, Gelderland; Nieuwkoop, Zuidholland; Schiermonnikoog, Friesland; de Lauwersmeer, Groningen; en Zwolle, Overijssel. **Grote Zilverreigers** *E. alba* werden gezien op 7 juli langs de Oostvaardersdijk, Flevoland, vanaf 21 juli tot 16 augustus op de Makkumernoordwaard, Friesland, en vanaf 26 augustus in de Lauwersmeer. Na twee magere jaren werden dit jaar verspreid over de gehele periode c 37 **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* doorgegeven, waaronder vijf onvolwassen exemplaren die vanaf 19 augustus op de Strabrechtse Heide, Noordbrabant, pleisterden. Na enkele exemplaren in juli werden in augustus c 145 doortrekkende **Ooievaars** *C. ciconia* gemeld, met op 8 augustus 45 (waarvan de meeste geringd) bij Ifteren, Limburg, op 9 augustus 23 over Groningen, Groningen, op 21 augustus 18 bij Opheusden en op 22 augustus eveneens 18

bij Doesburg, Gelderland. Een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* werd gezien op 17 en 18 augustus langs de Oostvaardersdijk. **Fleming's** *Phoenicopeterus ruber roseus* werden waargenomen op 3 augustus op de Steile Bank, Friesland, en maximaal drie tussen 6 en 28 augustus in de Lauwersmeer. Zomerwaarnemingen van wintervogels betreffen een **Wilde Zwaan** *Cygnus cygnus* op 2 augustus langs de Oostvaardersdijk, een **Dwerggans** *Anser erythropus* met een hybride Dwerggans x **Brandgans** *A. erythropus* x *Branta leucopsis* op 27 en 28 augustus op de Hellegatsplaten, Zuidholland, een **Ross' Gans** *A. rossii* op 21 juli in de Lauwersmeer, een kleine ondersoort van de **Canadese Gans** *B. canadensis* ssp met c 120 Brandganzen op 3 en 12 augustus bij Schagen, Noordholland, en een **Roodhalsgans** *B. ruficollis* op 31 juli bij Den Oever. Vanaf eind juli werden weer eens c 30 **Casarca's** *Tadorna ferruginea* gezien, met als maximum 17 exemplaren op 3 augustus op de Steile Bank. Een vrouwtje **Bronskopeend** *Anas falcata* werd op 24 juli opgemerkt op Texel, Noordholland. Een schuwe **Marmereend** *Marmaronetta angustirostris* was op 20 augustus kortstondig aanwezig bij Culemborg, Gelderland. Op 26 augustus werden twee **Witooegeenden** *Aythya nyroca* gemeld bij Buggenum. Een **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* werd op 13 augustus gezien in de Ooijpolder. Een vrouwtje **Steppekiekendief** *Circus macrourus* was van 11 tot 28 juni aanwezig bij Bellingwolde, Groningen, gepaard met een mannetje **Grauwe Kiekendief** *C. pygargus*. Buiten de Lauwersmeer en de Flevopolders werden Grauwe Kiekendieven gezien op 11 augustus op de Strabrechtse Heide en op 16 augustus bij Het Zwin. Van de gemelde **Visarenden** *Pandion haliaetus* waren er enkele in juli en vanaf begin augustus al weer c 20 exemplaren, waaronder vrijwel de gehele maand maximaal vier op de Hellegatsplaten. **Roodpootvalken** *Falco tinnunculus* werden gemeld op 14 augustus bij Dreischor, Zeeland, en op 31 augustus bij Westkapelle. Van de 10 gemelde **Slechtvalken** *F. peregrinus* kwamen alleen al uit het Deltagebied zes meldingen.

RALLEN TOT ALKEN In de morgen van 6 september scharrelde een **Klein Waterhoen** *Porzana parva* in de Eemshaven, Groningen. Van 2 tot 5 juli werd wederom een **Kleinst Waterhoen** *P. pusilla* gehoord in de Ooijpolder. **Kraanvogels** *Grus grus* werden gezien op 4 augustus bij de Kreekraksluizen, Zeeland, en op 6 augustus vloog er één over Alkmaar, Noordholland. Op het Rammegors, Zeeland, werden nog de gehele periode maximaal vijf **Steltkluten** *Himantopus himantopus* waargenomen. Andere waarnemingen van deze soort waren: tot 6 juli vier op de Hellegatsplaten en op 29 augustus één op de Slikken van Bommenede, Zeeland. Op 15 juli werd in Het Markiezaat, Noordbrabant, een adulte **Steppevorkstaartplevier** *Glareola nordmanni* waargenomen. Een melding van een **Mongoolse Plevier** *Charadrius mongolus* kwam op 16 augustus van Terschelling, Friesland. Een nadere zoektocht bleef zonder resultaat, zodat deze waarneming waarschijnlijk voor de Nederlandse lijst verloren gaat. **Morinelplevieren** *C. morinellus* verbleven op 14 augustus

Recente meldingen

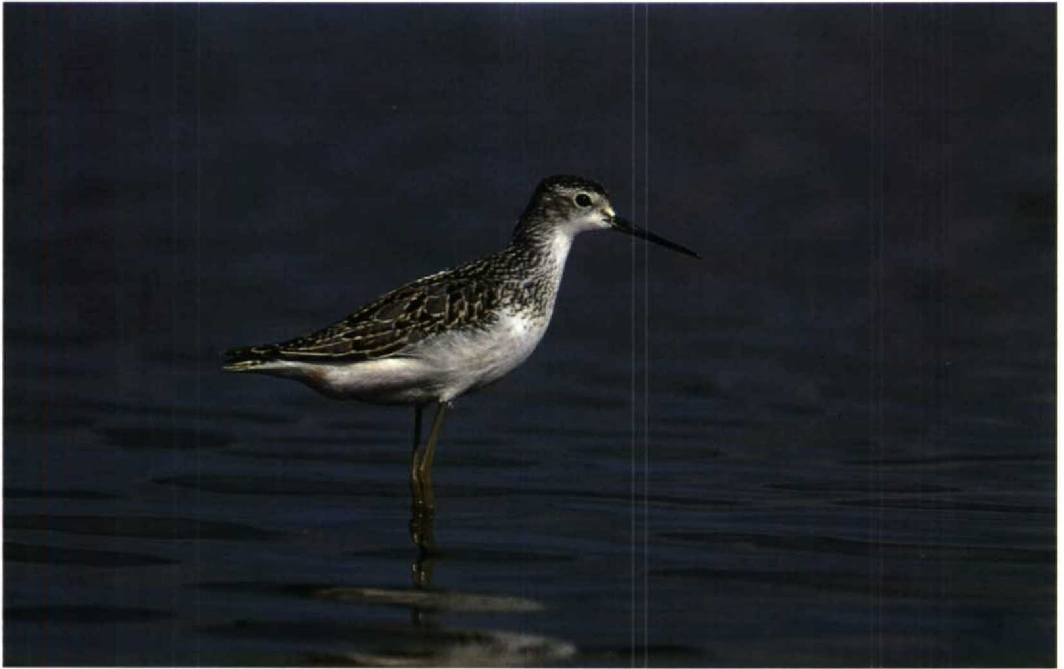

176 Kleine Zilverreigers / Little Egret *Egretta garzetta*, Zonnemaire, Zeeland, augustus 1994 (*Marten van Dijk*)
177 Zwarte Zeekoet / Black Guillemot *Cepphus grylle*, juveniel, IJmuiden, Noordholland, 25 augustus 1994
(*Arnoud B van den Berg*) **178** Blonde Ruiters / Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis*, adult, Julianadorp,
Noordholland, 3 september 1994 (*René van Rossum*) **179** Bonapartes Strandloper / White-rumped Sandpiper
Calidris fuscicollis, adult, Holwerd, Friesland, 19 augustus 1994 (*Sascha Rösner*) **180** Witvleugelstern / White-wing-
ed Black Tern *Chlidonias leucopterus*, Dashorstdijk, Flevoland, augustus 1994 (*Karel A Mauer*)

(twee) op Terschelling en één bij Scheveningen, op 24 augustus bij Lisse, Zuidholland, en op 31 augustus bij Westkapelle. Deze laatste vogel werd helaas doodgereden door een visser. Ook werden exemplaren gezien en gevangen bij de vinkenbaan te Castricum, Noordholland. Voor de volledigheid volgt hier de historie van de **Aziatische Goudplevieren** *Pluvialis fulva* ten noorden van Camperduin: op 21 juli werden er daar twee ontdekt, op 25 juli werd een derde exemplaar opgemerkt en op 27 juli werd de laatste waarneming verricht (één exemplaar). Na lang wachten (sinds 1977) en een enkele desillusie (Camperduin, oktober 1987) werd eindelijk de tweede **Bonapartes Strandloper** *Calidris fuscicollis* voor Nederland vastgesteld. Op 19 augustus werd een adult exemplaar opgemerkt bij Holwerd, Friesland. Op 21 augustus konden vele waarnemers de soort aan hun lijst toevoegen, maar werd de vogel tevens voor het laatst gezien. Nog een exemplaar werd op 27 augustus gemeld aan de noordzijde van de Oesterdam bij Tholen, Zeeland. **Gestreepte Strandlopers** *C melanotos* werden aangetroffen op 30 en 31 juli bij Wervershoof, Noordholland, op 20 augustus langs de Oostvaardersdijk en op 21 augustus in de Workumerwaard, Friesland. Na een melding van een **Blonde Ruitertryngites** *subruficollis* op 24 augustus in de Lauwersmeer, werd van 29 augustus tot 3 september een adult exemplaar waargenomen op een ondergelopen bollenveldje aan de Middenvliet bij Julianadorp, Noordholland. Van 24 tot 26 juli verbleef een juveniele **Poelsnip** *Gallinago media* in de AW-duinen, Noordholland, waar hij werd gevangen en geringd. Op 30 juli werd een eveneens juveniel exemplaar ontdekt in de Workumerwaard. Deze vogel liet zich tot 8 augustus uitvoerig bekijken. Op het Rammegors werden de gehele periode **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* waargenomen, met een maximum van drie exemplaren op 23 juli. Elders werden Poelruiters gezien op 21 juli langs de Philipsdam, Zeeland, van 31 juli tot 22 augustus langs de Oostvaardersdijk met op 2 augustus drie exemplaren, van 1 tot 8 augustus drie bij De Lier, Zuidholland, van 13 tot 28 augustus maximaal vier in de Lauwersmeer, op 19 augustus bij Bergen en Zoom, vanaf 20 augustus twee in de Eemshaven, op 23 augustus drie langsvliegend bij Scheveningen en vanaf 28 augustus bij Sirjansland, Zeeland. Vanaf 24 juli werden 29 **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* gemeld. **Kleinste Jagers** *Stercorarius longicaudus* werden gemeld op 12 en 24 augustus één respectievelijk twee bij Camperduin, op 18 augustus bij Scheveningen en bij Egmond, Noordholland, en op 19, 29 (twee) en 30 augustus bij Westkapelle. Op 17 augustus vloog een **Grote Burgemeester** *Larus hyperboreus* langs Domburg, Zeeland. Een adulte **Kleine Burgemeester** *L glaucoides* bevond zich op 20 augustus op het piertje van Harlingen, Friesland. In totaal werden in de afgelopen twee maanden c 60 **Geelpootmeeuwen** *L cachinnans* doorgegeven, waaronder een melding van 31 exemplaren op 4 augustus in de Ooijpolder. Er was een melding van drie adulte **Baltische Kleine Mantelmeeuwen** *L fuscus fuscus* op 29 augustus bij Huizen, Noordholland. Vanaf 5 juli verbleven in de Kop van Noordhol-

land meerdere **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica*. Maximaal vier exemplaren werden waargenomen bij Sint-Maarten, Noordholland, de Putten van Camperduin, Noordholland, op het Balgzand, Noordholland, en bij Schagen, Noordholland. Verder waren er waarnemingen op 7 juli in de Lauwersmeer, op 24 juli langs de Oostvaardersdijk, op 2 augustus twee en op 30 augustus drie bij Scheveningen, op 21 augustus bij Diemen, Noordholland, en op 22 augustus bij Katwijk, Zuidholland. Vanaf 3 juli werden c 47 **Reuzensterns** *Sterna caspia* gemeld, met voor langere tijd meerdere exemplaren in de Lauwersmeer (maximaal zes), de Friese IJsselmeerkust (maximaal 13), de Oostvaardersdijk (maximaal drie) en de Philipsdam (maximaal vijf). Een **Dougalls Stern** *S dougallii* werd op 26 juli gezien in de Putten van Camperduin. Op 28 juli werd op dezelfde plek een **Visdief** *Sterna hirundo* waargenomen met kenmerken van één van de oostelijke ondersoorten *S h tibetana/minussensis/longipennis*. Er was een melding van een langsvliegende **Witwangstern** *Chlidonias hybridus* op 8 augustus bij Paaam, Friesland. **Witvleugelsterns** *C leucopterus* waren er van 6 tot 9 juli maximaal drie bij Marken, Noordholland, van 9 juli tot 16 augustus maximaal drie bij Den Oever, Noordholland, van 13 juli tot 1 augustus maximaal vier bij de Houtribsluizen, Flevoland, op 28 juli twee bij Enkhuizen, Noordholland, op 11 augustus één bij Paaam, van 18 tot 21 augustus maximaal twee in de Lauwersmeer, op 30 augustus bij het Muiderzand, Flevoland, en op 31 augustus bij Amsterdam, Noordholland. **Zwarte Zeekoeten** *Cephus grylle* werden waargenomen op 24 en 29 augustus bij Camperduin, en op 25 augustus bij Bergen aan Zee, Noordholland, en IJmuiden, Noordholland.

GIERZWALUWEN TOT GORZEN Een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* op 4 juli bij Vlissingen, Zeeland, werd in de vorige rubriek reeds vermeld. **Bijeneters** *Merops apiaster* vlogen op 24 juli bij Petten, Noordholland, en op 31 juli bij Wageningen, Gelderland. **Hoppen** *Upupa epops* werden gezien op 8 juli in Emmen, Drenthe, en op 23 en 24 augustus bij Alkmaar. In de tweede helft van augustus werden alweer 21 **Duinpiepers** *Anthus campestris* op doortrek gezien. Een adult vrouwtje **Citroenkwikstaart** *Motacilla citreola* werd op 5 september gefotografeerd in de Eemshaven en betekende het vierde geval voor Nederland. **Waterrietzangers** *Acrocephalus paludicola* werden opgemerkt op 7 augustus op de Maasvlakte, Zuidholland, op 9 en 10 augustus bij Ossendrecht, Noordbrabant, en op 16 augustus in Het Zwin. **Sperwergrasmussen** *Sylvia nisoria* werden gevangen op 8 augustus (twee) bij Bloemendaal, Noordholland, en op 9 augustus op Schiermonnikoog en gezien tussen 17 en 23 augustus (minimaal twee) bij Oosterend op Terschelling, op 20 en 21 augustus bij Katwijk en op 21 augustus bij Egmond aan Zee, Noordholland. Een **Grauwe Fitis** *Phylloscopus trochiloides* was op 19 augustus aanwezig bij Oosterend op Terschelling. **Bergfluiters** *P bonelli* werden gemeld op 22 juli bij Vlissingen, op 19 en 20 augustus bij Oosterend op Terschelling en op 3 septem-

181 Poelruiter / Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis*, adult, De Lier, Zuidholland, augustus 1994 (Jan van Holten)

ber in de Eemshaven. Een **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* zou op 10 augustus waargenomen zijn langs de Torenavalkweg, Flevoland. Vanaf 13 augustus werden weer **Taigaboombkruipers** *Certhia familiaris* waargenomen in de bossen rond Epen, Limburg. Een klapekster *Lanius* die van 4-22 september op Texel verbleef, werd aanvankelijk een week lang voor Kleine Klapekster *L. minor* versleten maar bleek bij nadere bestudering een **Steppeklapekster** *L. meridionalis pallidirostris* te zijn. De twee **Huiskraaien** *Corvus splen-*

dens van Hoek van Holland, Zuidholland, bleven daar de gehele periode aanwezig. Na de eerder genoemde waarneming van een **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* op 1 juli bij Vlissingen, kwam er nog een melding door van een langdurig aanwezig exemplaar in juli op Vlieland, Friesland. Er was een vroege **Ijsgors** *Calcarius lapponicus* op 17 augustus bij Domburg en de enige melding van een **Ortolaan** *Emberiza hortulana* was op 16 augustus bij Scheveningen.

Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
Hans Gebuis, Boogschutter 30, 3328 KB Dordrecht, Nederland
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

België

PIJLSTORMVOGELS TOT VALKEN Op 16 juli trok een **Kuhls Pijlstormvogel** *Calonectris diomedea* langs Oostende. De enige **Vale Pijlstormvogel** *Puffinus yelkouan* pleisterde op 27 augustus kortstondig voor Koksijde, Westvlaanderen. Langs St Idesbald, Westvlaanderen, vloog op 23 augustus een onvolwassen **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis*. Mannetjes **Wouwaap** *Ixobrychus minutus* verbleven van 4 tot 8 juli te Genk-De Maten, Limburg, en op 20 augustus bij Kerkbrugge,

Oostvlaanderen. Te Harchies, Hainaut, was op 23 augustus een juveniel exemplaar aanwezig. Tussen 31 juli en 30 augustus werden in totaal c vijf **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* gemeld te Diepenbeek-Genk. Verder verbleven er exemplaren op 24 juli bij St Margriete, Westvlaanderen, op 4 augustus te Lier en op 20 augustus te Kerkbrugge. Te Kallo-Doel zaten van 9 tot 16 juli twee **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta*. In Het Zwin bij Knokke, Westvlaanderen, zaten vanaf 10 juli zeven exemplaren, en de gehele periode werden geregeld groepjes waargenomen, met een verrassend

maximum van 30 op 24 augustus. Op De Gavers te Harelbeke, Westvlaanderen, was er één op 21 juli; te Zeebrugge waren er tenminste één of twee vanaf 30 juli tot in september (met uitschieters van vijf op 6 augustus en drie op 16 augustus); bij Lokeren, Oostvlaanderen, drie op 3 augustus; te Hoboken, Antwerpen, één op 18 augustus; over Brecht, Antwerpen, één op 24 augustus; en over Lier twee op 25 augustus. Tussen 4 en 27 augustus werden in totaal minstens vijf **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* waargenomen te Genk-Bokrijk. Verder waren er waarnemingen te Brecht op 13 augustus; te Mechelen, Antwerpen, op 25 augustus; te Meeuwen, Limburg, op 21 augustus; over Schulen, Limburg, op 2 augustus; over de Uitkerkse Polder, Westvlaanderen, op 20 augustus; en te Zwijn-aarde, Oostvlaanderen (twee) op 15 augustus. De enige **Krooneenden** *Netta rufina* zaten op Blokkersdijk en bij Diepenbeek. Een juveniele **Witooigeend** *Aythya nyroca* zat van 24 juli tot 6 augustus in De Maten te Genk-Diepenbeek en drie exemplaren werden gemeld te Schulen op 10 augustus. Van 10 tot 22 augustus pleisterde een **Grauwe Kiekendief** *Circus pygargus* te Angre, Hainaut. Verder waren er exemplaren te Brecht; bij Donstiennes (drie); te Helchteren-Meeuwen; te Kerbrugge; te Lier; te Moerbeke, Oostvlaanderen; en te Oostakker, Oostvlaanderen. Een melding van een lichte en een intermediaire **Dwergarend** *Hieraaetus pennatus* te Orgereau, Luxembourg, op 15 augustus zet het gerucht van een waarneming net over de Belgische grens kracht bij. Op 29 augustus werd te Zelzate bovendien een overtrekkende lichte fase Dwergarend vastgesteld. Op 30 juli vloog een onvolwassen mannetje **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* over Bredene, Westvlaanderen, en een juveniel exemplaar over Ingooigem, Westvlaanderen. Juveniele vogels vlogen op 24 augustus over Frasnes-Lez-Buissenal, Hainaut, en op 26 augustus over Sint-Kruis-Winkel, Oostvlaanderen. **Slechtvalken** *F peregrinus* werden gezien te Angre, bij Donstiennes en bij Stalhille, Westvlaanderen.

PLEVIEREN TOT STERNS Een **Steltkluit** *Himantopus himantopus* was van 9 tot 13 juli aanwezig te Zeebrugge (met een tweede exemplaar op 10 juli). Van 24 juli tot 15 augustus verbleven maximaal zes exemplaren te Fontenoy; wellicht waren dit de vogels van het tweede broedgeval van Wallonië, dat elders in de provincie Henegouwen plaatsvond. De derde **Griël** *Burhinus oedicnemus* voor dit jaar pleisterde van 7 tot 9 juli bij Testelt, Brabant. Twee ongedetermineerde **vorkstaartplevieren** *Glareola* vlogen op 30 juli laag over Brecht. Te Angre werden **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* gezien op 17 en 18 augustus (telkens drie), op 21 en 30 augustus (telkens één) en op 23 augustus (twee). Bij Donstiennes waren er 11 op 18 augustus en vier op 25 augustus, en op 31 augustus was er één te Dudzele-Zeebrugge. Adulte **Ijslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* in zomerkleed werden gemeld te Wachtebeke-Moerbeke op 5 juli en in de Achterhaven te Zeebrugge op 16 juli. Van 21 tot 26 juli zat een juveniele **Poelruiter** *Tringa stagnatilis* te Genk-De

Maten. Adulte vogels werden gezien bij Zelzate van 22 juli tot 13 augustus (op 30 juli even te Doornzele, Oostvlaanderen); bij Turnhout, Antwerpen, op 1 en 2 augustus; bij Tienen op 4 augustus; en in de Achterhaven te Zeebrugge op 20 en 24 augustus. Op 23 en 24 augustus pleisterden twee **Grauwe Franjeponten** *Phalaropus lobatus* te in de Achterhaven te Zeebrugge. Een adulte **Kleinste Jager** *Stercorarius longicaudus* vloog op 11 augustus langs Oostende. Op 28 augustus vlogen hier twee juveniele vogels langs. Vanaf 23 augustus (tot in september) pleisterde een makke juveniele vogel te Genappe, Brabant; opmerkelijk was de hoeveelheid wit op de buitenvluggen van de handpennen bij deze vogel. Een hybride **Zwartkopmeeuw x Kokmeeuw** *Larus melanocephalus x ridibundus* werd op 27 juli waargenomen bij Fontenoy. Net zoals vorig jaar werd te Oostende weer een eerste-winter **Dwergmeeuw** *L minutus* met donkere bovenvleugels waargenomen, en wel op 28 augustus. De eerste juveniele en voorlopig enige **Vorkstaartmeeuw** *L sabini* vloog op 18 augustus langs St Idesbald. Op 2 augustus was er weer een onvolwassen **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* aanwezig te Zeebrugge. Een **Reuzenster** *Sterna caspia* zat van 16 tot 21 juli in Het Zwin bij Knokke. Op 7 augustus trok een exemplaar over Doornzele en op 25 augustus vlogen er twee langs St Idesbald. Langs Oostende vloog op 28 augustus een juveniele **Witwangster** *Chlidonias hybridus*.

GIERZWALUWEN TOT GORZEN Op 27 augustus werd bij Koksijde een overvliegende **Alpengierzwaluw** *Apus melba* opgemerkt. Er waren waarnemingen van **Draaihalzen** *Jynx torquilla* te Angre; Beerse, Antwerpen (zes); Boechout; Ekeren, Antwerpen; Emblem, Antwerpen; Genk-Bokrijk (drie); Herselt, Antwerpen; Korbeek-Lo, Brabant; Lier; en Oostakker. Een **Hop** *Upupa epops* zat op 19 juli bij Meetkerke, Westvlaanderen. Op 23 juli trok een **Bijeneter** *Merops apiaster* over Halle, Brabant, en op 4 augustus vloog er één over Lier. Einde augustus ontwikkelde zich doortrek van **Duinpiepers** *Anthus campestris*, met waarnemingen te Angre (11); Donstiennes (12); Dudzele-Zeebrugge; Genappe; Grimbergen, Brabant; Haasrode, Brabant (twee); Harchies; Heverlee, Brabant; Korbeek-Lo; Oostakker; Oostende; Vilvoorde, Brabant (twee); en Vorst-Laakdal, Antwerpen. De voorlopig enige **Roodkeelpieper** *A cervinus* werd gezien te Lier op 20 augustus. Op 9 augustus was er een vangst van een **Noordse Nachtegaal** *Luscinia luscinia* te Sinaai, Oostvlaanderen. Leuk is ook de vangst van een **Veldrietzanger** *Acrocephalus agricola* bij Wetteren, Oostvlaanderen, op 28 augustus. Een **Orpheusspottvogel** *Hippolais polyglotta* werd op 30 juli geringd bij Herselt. Er waren weer verschillende vangsten van **Sperwergramussen** *Sylvia nisoria* (onder andere te Beerse (twee); Herne; Meetkerke; Nieuwpoort, Westvlaanderen; en Tienen) en **Waterrietzangers** *A paludicola* (onder andere Mechelen en Zeebrugge). De eerste **Ortolanen** *Emberiza hortulana* werden gemeld te Knokke op 30 augustus en te Zaventem, Brabant, op 19 augustus.

Deze waarnemingslijst kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (Harelbeke), Hugues Dufourny (Hainaut), Philippe Smets (Tienen), Dirk Symens (VLA-VICO), Willy Verschueren (Linkeroever), en Frederik

Willemys (Mergus). Ook de hulp van diegenen die (hun) waarnemingen meedeelden op de Belgische Dutch Birding-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België

DB Actueel

Blonde Ruiter bij Julianadorp Op maandag 29 augustus 1994 besloten Rob Bekebrede en ik om 's middags één van de ondergelopen bollenvelden bij Julianadorp, Noordholland, te bekijken. Ieder aan een kant beginnend zag Rob tussen de Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula* een kleine, lichte steltloper met gele poten. Hij liep samen met een Steenloper *Arenaria interpres* en viel op door het gedrag, het kleine formaat en de lichte geelbruine kleur. We besloten dichterbij te gaan en hoe dicht we naderden, hoe meer de vogel op een Blonde Ruiter *Tryngites subruficollis* begon te lijken. Toen de vogel naar ons toevloog en op c 25 m van ons neerstreek verdween alle twijfel: het was een (adulte) Blonde Ruiter! Terwijl Rob de vogel in de gaten hield liep ik snel naar Berend de Bruin, Aat Schaftenaar en Maarten van Steenis die toevallig net waren aangekomen. Terug bij Rob bleek de vogel gevlogen te zijn. Na 20 spannende minuten zag Aat de Blonde Ruiter weer aan komen vliegen. Rob en ik vertrokken daarop om het nieuws door te geven. Nog dezelfde avond kon de vogel door enkele 10-tallen vogelaars bekeken worden. Ook de daarop volgende dagen liet hij zich mooi bekijken. Zaterdagavond 3 september om 19:30 werd hij voor het laatst gezien, hoog wegvliegend in zuidelijke richting. Dit betrof het negende geval van de

182 Veldrietzanger / Paddyfield Warbler *Acrocephalus agricola*, Vlieland, Friesland, 18 september 1994
(Sander Lagerveld)

Blonde Ruiter voor Nederland en na de Bairds Strandloper *Calidris bairdii*, Breedbekstrandloper *Limicola falcinellus* en Gestreepte Strandloper *C melanotos* in 1993 de vierde (zeer) zeldzame steltloper op de inmiddels fameuze bollenvelden bij Julianadorp. ELDELT GROENEWOLD

Wilgegors en Veldrietzanger op Vlieland Tijdens één van de vaste najaarsweekenden op Vlieland, Friesland, ontdekte een groepje fanatieke vogelaars maar liefst twee zeldzame dwaalgasten in twee dagen tijd. In de middag van zaterdag 17 september 1994 zag Leo Heemskerck net ten westen van het dorp Oost-Vlieland een 'gekke' gors vliegen die, eenmaal geland, als onvolwassen Wilgegors *Emberiza aureola* kon worden gedetermineerd. De volgende ochtend was hij nog steeds aanwezig en konden c 20 van de vaste wal overgestoken vogelaars de soort aan hun lijst toevoegen. Het betreft de achtste Wilgegors en derde veldwaarneming voor Nederland. De middag van zondag 18 september gebruikten de negen Vlieland-gangers om de oostpunt van het eiland uit te kammen. Om c 13:00 vond Lammert van der Veen een zangvogel die hij door de markante koptekening, korte vleugels en bleke kleur direct herkende als Veldrietzanger *Acrocephalus agricola*. Na lange en spannende minuten kreeg iedereen de vogel te zien en kon de waarneming dankzij de aanwezige mobiele telefoon direct via het semafooncircuit verspreid worden. De geluksvogels die voor de Wilgegors waren gekomen konden vervolgens ook deze soort meepikken! Later in de middag liet de vogel zich steeds beter zien en konden alle relevante kenmerken nauwkeurig worden vastgesteld alsmede enkele foto's worden gemaakt. Het betreft de zevende Veldrietzanger voor Nederland en de eerste veldwaarneming. Op 19 september leverde een zoekactie door c 35 vogelaars noch de Veldrietzanger noch de Wilgegors op. ENNO B EBELS

Top-weekend voor woestijnsoorten In de 'Lars Jonsen' stond het reeds geschreven: de Woestijngrasmus *Sylvia nana* trekt vaak samen op met de Woestijntapuit *Oenanthe deserti*. Maar wie had gedacht dat ze elkaar vanuit de broedgebieden in Zuidwestazië helemaal naar Nederland zouden volgen? Het leek er daadwerkelijk op dat beide soorten op 8 oktober 1994 samen naar ons land waren afgedwaald en pas op het allerlaatste moment hun eigen weg waren gegaan. De Woe-

183 Woestijntapuit / Desert Wheatear *Oenanthe deserti*, Zandvoort, Noordholland, 9 oktober 1994 (Marten van Dijl)

184 Woestijngrasmus / Desert Warbler *Sylvia nana*, Zandvoort, Noordholland, 8 oktober 1994 (Marten van Dijl)

184 Steppeklapekster / Southern Grey Shrike *Lanius meridionalis pallidirostris*, De Cocksdorp, Texel, Noordholland, 22 september 1994 (Arnoud B van den Berg)

stijngrasmus werd in de loop van de zaterdagochtend ontdekt door Adri Remeus op de dijk langs de boulevard van Scheveningen, Zuidholland. De vogel bevond zich in lage begroeiing op de dijk en was absurd tam; hij kroop soms letterlijk over de voeten van de *en masse* toegestroomde waarnemers. Het relatief donkere verenkleed duidde (zoals te verwachten in onze contreien) op de oostelijke ondersoort *S n nana*.

De Woestijntapuit, een jong mannetje, werd laat in de middag ontdekt door Tom van Spanje, die op de boulevard van Zandvoort, Noordholland, een haring stond te eten. De vogel bevond zich op het strand en in de zeereep. Diezelfde middag kon een aantal gewaarschuwde vogelaars nog net voor donker de vogel te zien krijgen. Deze waarneming betekent de derde Woestijntapuit voor Nederland. Op zondag 9 oktober waren beide woestijnsoorten nog aanwezig en trokken op deze fraaie herfstdag een constante stroom van bewonderaars. Ook de tapuit bleek weinig schuw en kon eveneens uitvoerig gefotografeerd worden. De volgende dag bleken beide dwaalgasten vertrokken te zijn. Toeval? ENNO B EBELS

Steppeklapekster op Texel Op 4 september 1994 ontdekten Giel Witte en Marco Witte bij 'de tuintjes' van De Cocksdorp, Texel, Noordholland, een eerstejaars klapekster *Lanius*. Deze werd aanvankelijk als Klapekster *L excubitor* gedetermineerd en later als Kleine

Klapekster *L minor*. Dankzij de laatstgenoemde determinatie werd de vogel regelmatig bezocht door van het vasteland overgekomen vogelaars. Van hen was Ruud van Dongen de eerste die de klauwier uiteindelijk als Steppeklapekster *L meridionalis pallidirostris* determineerde. Deze soort is zeer zeldzaam rond het Noordzegebied en werd op 5 september 1953 op Utsira, Rogaland, Noorwegen, vastgesteld (Sterna 13: 17, 1954) en tot en met 1992 zes keer in Groot-Brittannië, waarvan vijf in september-oktober en één in april (British Birds 86: 524, 1993). Foto's van Britse najaarsvogels werden onder meer gepubliceerd in *Birding World* 5: 369, 1992, en 6: 386, 1993 (de laatste foto betrof een exemplaar uit oktober 1993). Er worden in het Westpalearticische gebied twee groepen 'grote' klapeksters onderscheiden, de noordelijke en de zuidelijke. Van de zuidelijke ('Southern Grey Shrike') zijn acht ondersoorten beschreven waarvan de Steppeklapekster het meest noordoostelijke verspreidingsgebied heeft, van Kazachstan tot in Mongolië. Zowel de noordelijke als de zuidelijke (*L m meridionalis*) broeden in Frankrijk en blijken daar niet te hybridiseren. Isenmann & Bouchet (Alauda 61: 223-227, 1993) toonden evenals eerdere auteurs aan dat beide groepen het best als aparte soorten kunnen worden beschouwd (zie ook Alauda 62: 138, 1994). ARNOUD B VAN DEN BERG & AREND WASSINK

DUTCH BIRDING

Vogelgids 3

'Sterns van Europa en Noord-Amerika'

door
Klaus Malling Olsen & Hans Larsson

nivo 0

Donner Boeken *

Lijfsbaan 150 Rotterdam (010) 413 20 70

IN ALLE RUST

Temidden van de eerste sneeuw genietend van indrukwekkend panorama. De wereld ligt aan je voeten. Aan je voeten een paar stevige bergwandelschoenen die je bij **Bever Zwerfsport** hebt aangeschaft, tegelijk met de ideale rugzak voor dergelijke treks, precies passend voor jouw rug. Zo heeft **Bever Zwerfsport** voor iedereen de juiste uitrusting. Voor elke reis het beste materiaal. Zomer en winter. Vraag daarom vandaag nog de informatieve catalogus aan of breng een bezoek aan een van onze 10 vestigingen.

BEVER[®]
ZWERFSPORT
Outdoor Innovators

Den Haag • Calandplein 4 • Rotterdam • Utrecht •
Arnhem • Haarlem • Breda • Apeldoorn • Hilversum •
Amsterdam • Steenwijk

Katalogus en informatie: 070-3883700

NOS OISEAUX

The Swiss ornithological journal appears four times a year (approximately 250 pages) and publishes articles and reports in French, with abstracts in German and English covering the central European avifauna, particular emphasis is placed on original contributions.

Annual subscription: 33 Swiss Francs.

A free copy may be obtained by writing to the following address:

Administration de NOS OISEAUX

Marcel S. Jacquat

c/o Musée d'histoire naturelle

Av. Léopold-Robert 63

2300 LA CHAUX-DE-FONDS, SWITZERLAND

MONTHLY GUIDE TO BIRD IDENTIFICATION AND BEHAVIOUR

For 12
issues
please
send
£31.00
sterling
to the
address
below:

BIRD WATCHING

SUBSCRIPTIONS,

Tower Publishing, Tower House, Sovereign Park,
Market Harborough, Leicestershire LE16 9EF,
England.

Join the Oriental Bird Club Today!

Annual Membership at £12 offers

- Two colour bulletins with articles on identification, birdwatching areas and lots more
- An internationally acclaimed journal *Forktail*
- An information service that helps members plan their trips to Thailand, Indonesia, India etc
- A special book service giving members access to most natural history books

Credit Card Facilities Available

**For Membership Details please write to
The Oriental Bird Club, c/o The Lodge, Sandy,
Bedfordshire SG19 2DL, U.K.**

DUTCHMAN

Ornithos

**The French magazine
for birdwatchers**

Main papers and notes about Status, Identification and Ecology of the Birds of France and WP • Annual Report of French Rarities Committee (CHN) • Annual Report of Rare Breeding Birds in France • Results of birds sensus in France • Birding Spots in France and WP • News about birdwatching and birds in France and WP • Mystery Bird.

Annual subscription (two issues in 1994)

Europe : 150 FF or 120 FF (LPO subscriber)

Other countries : 180 FF or 150 FF (LPO subscriber)

Please contact :

**Ornithos, Ligue pour la Protection des Oiseaux,
BP 263, F-17305 Rochefort Cedex (France)**

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

Chief editor Arnoud van den Berg (+31-23378024)

Deputy chief editor Enno Ebels (+31-30961335)

Executive editor André van Loon (+31-206997585)

Photographic editor René Pop (+31-104508879)

Editorial board Marc Argeloo, Ferdy Hieselaar, Graham Holloway, Peter Meininger and Frank Rozendaal

Editorial advisory board Christine Barthel (Germany), Peter Barthel (Germany), Gerald Driessens (Belgium), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Killian Mullarney (Ireland), Hans Schekkerman (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel) and Peter Symens (Saudi Arabia)

Editorial assistants Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Hans Gebuis, Hans van der Meulen, Peter de Rouw and Jaap Schelvis

Production and lay-out André van Loon and René van Rossum

Advertising Peter Meijer (+31-348031905, fax +31-348020394)

Subscriptions 1994: NLG 52.50 (Netherlands), BEF 1150.00 (Belgium), NLG 60.00 (other countries inside Europe) and NLG 70.00 (countries outside Europe, airmail). Giro account (Netherlands) 01 50 697; giro account (Belgium) 000 1592468 19; bank account 54 93 30 348 of ABN•AMRO (Bilthoven). All accounts are in the name of the Dutch Birding Association. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please indicate the account number and expiry date and append a signature. Note: This method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original articles and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The Dutch, English and scientific bird names follow: the *List of Dutch bird species 1994* by A B van den Berg (1994, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* by British Birds (1993, Blunham); the list compiled by C S Roselaar in the Dutch edition of *The illustrated encyclopedia of birds of the world* by C M Perrin (1991, Weert); and *Distribution and taxonomy of birds of the world* by C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripts should be typewritten or printed with double line-spacing and wide margins on both sides. Word-processed manuscripts should preferably also be submitted on diskette (either in Macintosh or MS-DOS format). More information is available from the editors.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

Board Gijsbert van der Bent (president, +31-171813606), Chris Quispel (secretary, +31-71124825), Arnold Veen (treasurer), Arnoud van den Berg, Roy de Haas and Peter Meijer

Board assistants Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Ger Meesters, Anja Nusse, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot and Kees Tiemstra

Dutch Birding Travel Reports Service (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, telephone +31-50145925, fax +31-50144717

Dutch Rarities Committee (CDNA)

Members Edward van IJzendoorn (chairman, +31-23391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, +31-30523801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhaus and Wim Wiegant (archivist)
The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union

© 1994 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Netherlands

Editors: Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Netherlands (fax +31-23376749)

Photographic editor: Dutch Birding, c/o René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Netherlands

Subscription administration: Dutch Birding Association, c/o Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands

Board: Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Dutch Rarities Committee: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Netherlands

Dutch Birding

Jaargang 16 nummer 5 oktober 1994 *Volume 16 number 5 October 1994*

Artikelen

- 177 Separation of Pied Wheatear and Cyprus Pied Wheatear *Brian J Small*
186 Identification of Pied Wheatear and Eastern Black-eared Wheatear *Magnus Ullman*
195 Bonte Tapuiten bij Petten en Katwijk in oktober-november 1992 *Arnoud B van den Berg, Ruud E Brouwer, Enno B Ebels, Han J Endt & René van Rossum*

Mededelingen

- 200 Blonde Tapuit op Rottumeroog in juni 1991 *A (Bert) de Bruin, Enno B Ebels, Koen van Dijken & Willem Steenge*
202 Kanttekeningen bij herkenning van juveniele Kleinste Jager *Paul Knolle*

Varia

- 205 Two new raptors for Israel *Editors*

Brieven

- 206 Identiteit van 'kleine goudplevier' bij Middelburg in september 1991 *Ruud M van Dongen, Jaap D Eerdmans & Peter van Scheepen*
208 Identity of 'lesser golden plover' at Middelburg in September 1991 *Richard Millington*
208 Identity of 'lesser golden plover' at Middelburg in September 1991 *Graham P Catley*
210 Intermediate 'lesser golden plovers': a reply *David G McAdams*

CDNA-mededelingen

- 211 2nd Conference of European Rarities Committees; Ontvangstbevestiging ingezonden waarnemingen

DBA-nieuws

- 212 Betaling van abonnementsgeld voor 1995; Payment of subscription for 1995

Recente meldingen

- 212 Nederland: juli en augustus 1994 *Ruud M van Dongen, Hans Gebuis & Peter W W de Rouw*
216 België: juli en augustus 1994 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 218 Blonde Ruiter bij Julianadorp; Wilgegors en Velddrietzanger op Vlieland; Top-weekend voor woestijnsoorten; Steppeklapekster op Texel

Voorplaat: Lannervalk *Falco biarmicus*, Tagdilt, Marokko, januari 1991 (*Hans Gebuis*)

Front cover: Lanner Falcon *Falco biarmicus*, Tagdilt, Morocco, January 1991 (*Hans Gebuis*)